

Förslag till beslut angående budget 2019 och flerårsplaner 2020-2021

Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige föreslås besluta

- att Vänsterpartiets, Miljöpartiets och Feministiskt Initiativs förslag till budget 2019 fastställs med de mål och riktlinjer och uppdrag som anges inom olika verksamhetsområden samt att utdebiteringen av den allmänna kommunalskatten för kommunen som ingår i preliminär skatt för inkomst under år 2019 fastställs till 21:42 öre per skattekrona.
- att Vänsterpartiets, Miljöpartiets och Feministiskt Initiativs förslag till flerårsplaner för åren 2020-2021 fastställs som underlag för den fortsatta planeringen.

Angående Kommunstyrelsens befogenheter

- att Kommunstyrelsen bemyndigas att fatta beslut om fördelning av medel upptagna kommuncentralt.
- att Kommunstyrelsen bemyndigas att besluta om justeringar av kommunbidrag och ekonomiska ramar under förutsättning att ärendena inte är av sådan principiell art att de lämpligen bör underställas kommunfullmäktige för beslut.
- att Kommunstyrelsen bemyndigas att vid behov besluta om uppdrag till nämnder och styrelser med anledning av genomförandet av denna budget under förutsättning att åtgärden ryms inom nämnds reglemente och budget respektive styrelses bolagsordning och ägardirektiv. Bemyndigandet omfattar inte uppdrag som är av principiell beskaffenhet eller av större vikt för kommunen enligt 3 kap. 9 § kommunallagen.
- att Kommunstyrelsen bemyndigas att besluta om utdelning upp till maximalt 735 300 tkr från Göteborgs Stadshus AB inom ramen för förutsättningarna i denna budget.

Angående prioriteringskriterier

att följande kriterier för investering inom grundskola ska gälla:

1. Nybyggnad och tillbyggnad av skolor för att lösa ”tak över huvudfrågan”
2. Nybyggnad för att ersätta dåliga lokaler (efter Lokalförvaltningens tekniska bedömning och SDN:s verksamhetsbedömning)
3. Ombyggnad för att möta skollagens och styrdokumentens krav där skolor i socialt utsatta områden prioriteras

att följande kriterier för investering inom förskola ska gälla:

1. SDN som riskerar att inte nå eller bibehålla full behovstäckning
2. SDN med nya bostadsområden, som saknar tillgång till förskoleplats i närområdet
3. SDN med många gamla/uttjänta förskolor som behöver ersättas med nybyggnad. Förskolor i socialt utsatta områden ska prioriteras.

Angående högsta tillåtna låne- och borgensvolym,

Staden finansierar delar av sina investeringar via extern upplåning. Denna externa upplåning avser såväl stadens bolag som kommunen, och sker via stadens finansfunktion. För 2019 bedöms upplåning ske upp till ett maximalt belopp om 53 mdkr.

I vissa fall kan inte bolagen använda sig av stadens finansfunktion vid upplåning om ränteavdrag skall erhållas. Det gäller för interna förvärv av aktier samt då Stadshus AB skall finansiera utdelning till staden. För 2019 bedöms extern finansiering uppgå till maximalt 6 mdkr, varav 3,5 mdkr avser Stadshus AB. När sådana lån upptas går staden i borgen för dessa lån.

att Göteborg Stads koncerns samlade lånevolym under 2019 får uppgå till maximalt 53 miljarder kronor

att Göteborgs Stads koncerns samlade borgensåtagande för stadens bolag under 2019 får uppgå till maximalt 6 miljarder kronor.

Av totalt borgensåtagande enligt ovan, 6 miljarder, ingår nedanstående borgen till Stadshus AB.

att Göteborg Stad (org. nr 212000-1355) såsom för egen skuld skall ingå borgen för Göteborg Stadshus AB:s externa låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 3,5 miljarder kronor, jämte därpå löpande ränta och kostnader.

Angående Göteborgs Stadshus AB

att Göteborgs Stadshus AB bemyndigas att vid behov lämna kapitaltillskott avseende 2019 till följande helägda dotterbolag med som högst nedan angivna belopp:

BRG, Business Region Göteborg AB	40 700 tkr
Göteborgs Stadsteater AB	110 900 tkr
Got Event AB	181 700 tkr

att Göteborgs Stadshus AB ges i uppdrag att stärka finansieringen av Johanneberg Science Park med 10 mnkr.

att AB Framtiden ges i uppdrag att sprida arbetet med Gårdstensmodellen med ett belopp om 50 mnkr i enlighet med det som framkommer av stadens budget.

Angående centrala reservationer

Att stadsledningskontoret uppdras att skyndsamt återkomma till kommunstyrelsen med en fördelning enligt resursfördelningsmodellen av de medel som är ämnade för stadsdelsnämndernas verksamheter.

Angående taxor inom välfärdsområdet

Att Avgifter och taxor inom välfärdsområdet fastställs för år 2019 i enlighet med förslaget i bilaga 1-7 till budgeten, att gälla fr.o.m. den 1 januari 2019.

Angående Fastighetsnämndens köp och försäljning av fastigheter

- att Fastighetsnämnden bemyndigas att inom ramen för i budgeten upptagna belopp för fastighetsförvärv, dels ansöka om tillstånd till expropriation, dels förvärva fast egendom då utgiften för varje förvärv inte överstiger 30 miljoner kronor.
- att Fastighetsnämnden bemyndigas att sälja eller med tomträtt upplåta fast egendom för utbyggnad av antagna detaljplaner.
- att Fastighetsnämnden bemyndigas att för köpeskilling och på villkor i övrigt som nämnden äger bestämma till kommunala bolag och andra intressenter sälja tomträttsupplåten fast egendom.
- att Fastighetsnämnden bemyndigas att för maximalt 30 miljoner kronor per ärende sälja eller med tomträtt upplåta fast egendom som visserligen inte är detaljplanelagd men där nämnden, utifrån markägarrollen samt efter hörande med byggnadsnämnden, gör bedömningen att den fasta egendomen inte behövs/primärt lämpar sig för utbyggnad i kommunal ägo eller där detaljplaneläggning av den fasta egendomen inte bedöms behövas innan överlåtelse/tomträttsupplåtelse. Maximalt fast egendom om 5 000 m² per ärende.
- att Fastighetsnämnden bemyndigas att för maximalt 30 miljoner kronor per ärende sälja eller med tomträtt upplåta fast egendom som i enlighet med av kommunfullmäktige beslutade principer och organisatorisk struktur för hantering av kommunens fastigheter överförs till fastighetsnämnden från annan kommunal nämnd och som inte längre behövs för någon kommunal förvaltnings behov.

Angående nämndernas investeringar

- att Nämndernas specifikation avseende investeringar fastställs enligt bilaga 8.

Budget för Göteborgs Stad 2019

Innehåll

Förord.....	3
Ledning och styrning	4
Jämlikhet.....	6
Mänskliga rättigheter.....	8
Jämställdhet.....	11
Demokrati.....	13
Fritid, idrott och förening.....	15
Funktionsrätt.....	18
Individ- och familjeomsorg.....	20
Förskola och skola.....	22
Äldre.....	26
Miljö och klimat.....	29
Stadsutveckling och bostäder.....	33
Trafik.....	38
Arbetsmarknad och vuxenutbildning.....	41
Näringsliv.....	44
Turism och evenemang.....	47
Kultur.....	49
Personal.....	51
Inköp och upphandling.....	55
Ekonomi.....	58

FÖRORD

Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Feministiskt initiativ vill skapa ett jämlikt, jämställt och hållbart Göteborg. En stad med en stark välfärd där alla får sina behov tillgodosedda och alla har möjligheten att leva ett gott liv.

Att medarbetarna i Göteborgs Stad har goda arbetsvillkor och en bra arbetsmiljö är en förutsättning för en hållbar och stark välfärd. Därför behöver vi som arbetsgivare ta ett större ansvar för att värna våra medarbetare och skapa mer attraktiva arbetsplatser.

Göteborg är en stad där skillnader i livsvillkor skiljer sig kraftigt åt mellan olika områden och människor. Skillnaderna skapar bland annat bristande tillit, sämre hälsa och en grogrund för kriminalitet. De ekonomiska skillnaderna mellan människor ska minska och bostadssegregationen minska genom att bygga ett mer jämlikt samhälle med en stärkt välfärd och fler bostäder med rimliga hyror.

Rasismen ska inte få begränsa människors liv. Minskade klyftor, stärkt demokrati och människors positiva engagemang motverkar rasism och andra antidemokratiska idéer. Vi ska ha ett öppet samhälle där alla känner sig inkluderade och där människor med olika bakgrund möts.

Sexismen ska inte få begränsa kvinnors liv. Metoo-rörelsen har tydligt visat att våld och sexuella trakasserier är former av maktutövning som är omfattande och allvarliga. Vi ska ta ansvar för att bekämpa våldet genom att synliggöra sambanden mellan våld och maskulinitet, sexuella övergrepp och trakasserier samt våld i nära relation.

Förutsättningen för att alla ska ha möjligheten att leva ett gott liv är att vi löser övergripande frågor om klimat, miljö och resursanvändning och ställer om till ett ekologiskt hållbart samhälle. Som en förebild måste vi ta vårt ansvar lokalt och ställa om Göteborg till en mer social, miljömässig och ekonomisk hållbar utveckling inom ramen för FN:s Agenda 2030.

Tillsammans kommer Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Feministiskt initiativ arbeta för en bättre välfärd, miljö och ökad jämlikhet.

Daniel Bernmar, Karin Pleijel och Stina Svensson

LEDNING OCH STYRNING

Budgeten är det övergripande och överordnade styrdokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser. Budgetens roll är att ange kommunfullmäktiges mål och inriktningar inom de ekonomiska ramarna och gällande lagstiftning. Målen ska brytas ned och omsättas i praktisk handling av nämnderna och styrelserna. Planer, program, riktlinjer, uppdrag och policydokument som kommunfullmäktige har antagit ska följas och genomföras, men är underordnade budgeten.

Målen har en tidshorisont över hela planperioden om inte annat anges. Måluppfyllelse ska eftersträvas snarast möjligt. Revidering av målen sker genom ett nytt budgetbeslut. Både nämnder och bolagsstyrelser ska följa budgetens mål.

Budgeten är förändringsinriktad. Den beskriver huvuddragen i vad som ska förändras i verksamheterna. Många verksamheter nämns inte i budgeten. Det innebär inte att de är mindre viktiga. De ska fortsätta bedrivas och utvecklas om inget annat anges. Budgeten ska underlätta dialogen med nämnderna och bolagsstyrelserna framförallt om hur målen kan uppnås på bästa sätt.

Målen ska följas upp. Flera av målen är långsiktiga och kan endast nås i ett tidsperspektiv på mer än ett år. Inriktningarna anger de strategier och arbetssätt som väsentligt förväntas bidra till måluppfyllelse.

Inriktningarna ska följas upp utifrån målen. Där mål saknas eller inriktningarna inte är direkt knutna till målet ska inriktningarna följas upp utifrån de politiska ambitionerna.

Styrningen ska vara tillitsbaserad i större utsträckning än idag. Den tillitsbaserade styrningen ska fokusera på delegering, brukarfokus, öppenhet, stöd, samverkan och fokus. En styrning som bara går utgå ifrån mätbara data riskerar att leda till en ineffektiv organisation med omotiverat stor administration.

Samverkan för att nå kommungemensamma mål

Varje nämnd och bolagsstyrelse ansvarar för att uppnå sin del av kommunfullmäktiges mål och värdera hur dessa ska styra den egna verksamheten. Nämnder och bolagsstyrelser ska utifrån ett hela-staden-perspektiv samverka i arbetet med att implementera kommunfullmäktiges budget. För de mål där god måluppfyllelse kräver mer strukturerad samverkan utser kommunstyrelsen en nämnd eller bolagsstyrelse till processägare med befogenhet att kalla relevanta nämnder och styrelser. Processägaren har en ledande, samordnande och uppföljande roll i samverkan för att nå målet.

Nämnders och styrelser arbete med budget/affärsplan

Utifrån kommunfullmäktiges budget ska varje nämnd/bolagsstyrelse utarbeta och besluta om ett inriktningsdokument för den egna budgeten/affärsplanen. Nämnderna och bolagsstyrelserna ska i första hand bryta ner och anpassa kommunfullmäktiges mål och inriktningar till sina verksamheter för att bidra till god måluppfyllelse ur ett hela-staden-perspektiv. Därefter kan de göra ytterligare prioriteringar och preciseringar utifrån den egna verksamhetens förutsättningar. I inriktningsdokumentet ska det tydligt framgå hur målen ska uppnås. Ansvaret för att utarbeta och besluta om inriktningsdokumentet kan inte delegeras.

Därefter ska nämnderna och bolagsstyrelserna uppdra åt förvaltningen/bolaget att utarbeta ett förslag till budget/affärsplan. Förslaget ska baseras på inriktningsdokumentet och ska innehålla konkreta och kvantifierbara mål samt beskriva hur de ska uppnås. Det ska klargöra hur förvaltningen/bolaget ska samverka och föra dialog med processägare och andra relevanta förvaltningar och bolag i syfte att nå god måluppfyllelse. Förslaget ska i samma syfte klargöra hur en tät dialog mellan nämnd/bolagsstyrelse och förvaltning/bolag ska etableras och upprätthållas.

När förslaget till budget/affärsplan har färdigställts ska det behandlas och beslutas av nämnden/styrelsen.

Uppföljning och rapportering

Varje nämnd och bolagsstyrelse ansvarar för uppföljning och rapportering dels av kommunfullmäktiges mål, inriktningar och uppdrag, dels av den egna verksamhetens uppdrag såsom de beskrivs i reglemente och ägardirektiv. Rapporteringen sker till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige, och utifrån risk och väsentlighet. Det innebär att det i första hand är särskilt viktiga observationer – i form av mätdata, resultat, händelser och utvecklingstrender – som ska rapporteras. Rapporteringen ska inkludera analyser, slutsatser och kommentarer som förklarar observationerna samt vad de betyder för den egna verksamheten och Göteborgs Stad som helhet.

Göteborgs Stad har omfattande uppföljningsprocesser. Flertalet verksamheter har dessutom parallella utvärderingar och uppföljningar som utförs för eller av statliga myndigheter. Under mandatperioden ska den administrativa bördan minska. Utvärderingar och uppföljningar ska göras med fokus på hur Göteborgs Stad bäst ser till invånarnas behov. I syfte att minska bördan ska nämnder/bolagsstyrelser föra en tydligare dialog med förvaltningarna/bolagen om vad som ska och inte ska följas upp. För att minimera dubbelarbete ska synergier sökas mellan olika uppföljningssystem.

JÄMLIKHET

Analys

I Göteborgs Stad bedrivs ett omfattande arbete för ökad jämlikhet och social hållbarhet sedan länge, arbetslösheten minskar och livslängden ökar. De sociala och ekonomiska skillnaderna mellan olika grupper i samhället och den psykiska ohälsan har trots detta ökat påtagligt de senaste decennierna. Detta mönster är tydligt såväl i Göteborg som i resten av västvärlden. Det är en problematisk trend.

Det är välbelagt i forskningen att mer jämlika samhällen med mindre ekonomiska och sociala klasskillnader har en klart mer positiv utveckling än de samhällen som har stora inbördes skillnader. Det gäller allt från ekonomisk utveckling till livskvalitet. I Göteborgs Stad har vi inlett ett långsiktigt arbete för att skapa en mer jämlik stad. Jämlikt Göteborg utgår från fem centrala fokusområden som är avgörande för att minska klyftorna: ge varje barn en god start i livet, ge varje barn fortsatt goda förutsättningar under skoltiden, skapa förutsättningar för arbete, skapa hälsofrämjande och hållbara miljöer samt skapa övergripande och strukturella förutsättningar.

Mål

Göteborg ska vara en jämlik stad.

Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska. Jämlikhetsarbetet ska utgå ifrån de fem fokusområdena i programmet Jämlikt Göteborg.

Processägare: Social resursnämnd.

Inriktningar

Göteborgs Stad ska kraftsamla för att minska klyftorna och därigenom öka den ekonomiska och sociala hållbarheten i Göteborg. Arbetet för ett jämlikt Göteborg ska baseras på forskning och beprövad erfarenhet. Arbetet ska genomsyra alla förvaltningar och bolag. Det är viktigt att arbetet inleds tidigt i varje människas liv. Barns uppväxtvillkor styr den kognitiva, sociala och emotionella utvecklingen. De är i sin tur avgörande för individens livschanser. Därför ska tidiga och förebyggande insatser under de första levnadsåren och i skoltiden vara prioriterade i jämlikhetsarbetet. Mobiliseringsinsatsen "Staden där vi läser för våra barn" och satsningar på ökad skolnärvaro är viktiga delar i jämlikhetsarbetet.

En avgörande faktor för att öka jämlikheten är att skapa bättre förutsättningar för arbete för personer i yrkesverksam ålder. Detta gäller särskilt de invånare som fastnat eller riskerar att fastna i arbetslöshet. Åtgärderna för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden ska därför intensifieras.

Insatser för att skapa mer hälsosamma, trygga och hållbara livsmiljöer ska prioriteras i hela staden. Göteborgs Stad ska också göra en intensifierad satsning i de socioekonomiskt mest utsatta områdena och fortsätta utveckla det gemensamma arbetet mellan Förvaltnings AB Framtiden, Social resursnämnd och stadsdelsnämnderna.

I arbetet med Jämlikt Göteborg ska Göteborgs Stad aktivt samverka och ha ett nära utbyte med andra relevanta aktörer såsom regionen, den ideella sektorn och näringslivet. Arbetet koordineras av en samordningsfunktion och alla nämnder och bolagsstyrelser ska vara engagerade. Arbetet med samhällsekonomiska beräkningar och analyser ska fortsätta att utvecklas.

Förebyggande insatser är helt avgörande för att kunna nå ett samhälle utan kriminalitet och våld. De framgångsrika Trygg-i-satsningarna ska fortsätta att utvecklas.

Uppdrag

- Gårdstensmodellen ska utvecklas och spridas till fler delar av Göteborg. Ska genomföras 2019.

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Analys

En jämlik och hållbar stad är bara möjlig om alla mänskliga rättigheter tillgodoses. I Göteborg lever människor med olika bakgrund, erfarenheter och förutsättningar. Detta bidrar till en levande och rik stad, men medför också utmaningar.

Trots att rättighetsperspektivet blivit tydligare på flera områden kvarstår behovet av ett systematiskt rättighetsarbete där de mänskliga rättigheterna integreras i de ordinarie verksamheterna. I Göteborgs Stad saknas fortfarande tillräcklig kompetens inom normkritik och intersektionalitet för att synliggöra alla rättigheter.

Göteborgs Stad har ett ansvar att värna om alla invånare och det gäller särskilt utsatta människor. Dessutom ska Göteborgs Stad värna om de nationella minoriteternas rättigheter, arbetet med att trygga dessa rättigheter har kommit olika långt inom staden.

En föränderlig värld gör att fler människor söker sig till Göteborg. Även utsatta EU-medborgare kommer hit. Många av dem är romer som utsätts för diskriminering i sina hemländer. Även papperslösa lever i en mycket svår situation, där barnens situation är särskilt akut. Då det enligt Barnkonventionen är varje barns rätt att gå i skolan erbjuds samtliga barn i staden skolgång, inklusive barn till utsatta EU-medborgare och papperslösa.

I Göteborg lever hundratals ensamkommande ungdomar som saknar bostad och är beroende av frivilligorganisationer för att få sina grundläggande behov tillgodosedda. Många av dessa ungdomar har blivit utsatta för tvivelaktiga åldersbedömningar och lever i en mycket osäker och psykiskt påfrestande situation som papperslösa, tillståndssökande eller asylsökande.

Mål

De mänskliga rättigheterna ska genomsyra alla Göteborgs Stads verksamheter.

Arbetet ska fokusera såväl på Göteborgs Stad som arbetsplats som på mötet med invånarna. Göteborgs Stad ska sträva efter att alla som vistas i Göteborg ska få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda.

Processägare: Kommunstyrelsen.

Inriktningar

Mänskliga rättigheter är en hörnsten i samhället och Göteborgs Stads arbete. Det kräver samordning och centralt strategiskt stöd som ska integreras på alla nivåer. Det är i verksamheterna som många av rättigheterna ska förverkligas. Kompetensen i dessa frågor ska höjas hos Göteborgs Stads anställda.

I en tid av ökad polarisering mellan människor då diskriminering, rasism och hatbrott breder ut sig, måste arbetet med de mänskliga rättigheterna stärkas. Göteborgs Stad ska främja likabehandling och arbeta systematiskt utifrån samtliga diskrimineringsgrunder.

Formandet av det jämlika Göteborg bygger på att alla är delaktiga, oavsett bakgrund eller stadsdel. Detta förutsätter att Göteborgs Stad informerar alla som bor här och kommer hit om deras rättigheter. Dessutom ska ett inkluderande språkbruk användas i kontakten med Göteborgs invånare och medarbetare.

Situationen för HBTQ-personer och särskilt för unga transpersoner ska förbättras. Genom att Göteborgs Stad är aktiv part i Europride och West Pride ska Göteborgs Stads anställda höja sin kompetens i HBTQ-frågor.

Arbetet med att säkerställa att de nationella minoriteternas rättigheter tillgodoses ska intensifieras. Göteborgs Stad ska aktivt informera och öka kunskapen om de nationella minoriteterna och deras rättigheter. Minoriteternas rättigheter måste ytterligare uppmärksammas på stadsdelsnivå för att få en naturlig plats inom Göteborgs Stads alla verksamheter. Minoriteternas förutsättningar för språkutveckling på sitt minoritetsspråk ska förbättras inom förskola och grundskola.

De mänskliga rättigheterna ska säkerställas för alla barn och unga som vistas i Göteborg. Papperslösa och ensamkommande ungdomars ska ha möjlighet att gå i skola, äta sig mätta och har någonstans att bo. Detta ska gälla oavsett om ungdomarna är i asylprocess eller tillståndssökande.

Uppdrag

- Utbildningsinsatser ska genomföras för att höja den normkritiska kompetensen i Göteborgs Stads verksamheter. Ska genomföras 2019.
- Antalet boendeplatser ska utökas för personer som är i, eller riskerar att hamna i, hemlöshet. Inkluderar alla som vistas i Göteborg inklusive papperslösa, utsatta EU-migranter samt ensamkommande barn och unga som är i asylprocess eller tillståndssökande. Ska genomföras 2019.

- Sociala kontaktnät ska stöttas kring papperslösa barn och unga samt ensamkommande som är i asylprocess eller tillståndssökande genom samarbete och ekonomiska bidrag till idéburna organisationer. Ska genomföras 2019.
- Riktlinjer ska tas fram och utbildning genomföras för att säkerställa att alla barn och unga i Göteborg får sina grundläggande rättigheter, såsom skola, mat och bostad, tillgodosedda. Särskilt fokus ska vara på papperslösa barn och unga samt ensamkommande som är i asylprocess eller tillståndssökande. Ska genomföras 2019.

JÄMSTÄLLDHET

Analys

Göteborgs Stad har under lång tid arbetat målmedvetet för att jämställdhetsperspektivet ska genomsyra alla verksamheter i syfte att göra staden jämställd. Jämställdhet är en förutsättning för ett jämlikt Göteborg.

Könsdiskrimineringen har sin grund i strukturella förhållanden som formar maktrelationer mellan könen. Många drabbas dagligen av diskriminering. Våld i nära relationer är ett uttryck för ett patriarkalt samhälle, då främst kvinnor drabbas. Kvinnor utsätts särskilt hårt när flera diskrimineringsgrunder samverkar, till exempel för kvinnor med psykisk ohälsa och/eller missbruks- och beroendeproblematik, vilket försvårar möjligheten att få hjälp och stöd.

Det är svårt att komma vidare från kvinnojourerna då bostadsbristen är stor. Det är angeläget att motverka alla former av förtryck, inklusive hedersrelaterat förtryck, som främst drabbar kvinnor och HBTQ-personer.

Mål

Den strukturella könsdiskrimineringen ska upphöra.

Göteborgs Stads verksamheter ska konsekvent analysera och motverka könsdiskrimineringen genom att ta fram strategier och konkreta åtgärder.

Processägare: Kommunstyrelsen.

Inriktningar

Göteborgs Stad ska vara en förebild för jämställd utveckling. Jämställdhetsperspektivet ska integreras i Göteborgs Stads beslut, styrning och verksamheter. Ett framgångsrikt jämställdhetsarbete förutsätter ett aktivt engagemang och ansvar på ledningsnivå. Strukturer måste synliggöras för att jämställdheten ska kunna analyseras och destruktiva maskulinitetsnormer problematiseras.

Viktiga åtgärder för att säkra jämställdheten är analyser, kartläggningar och konsekvensbedömningar ur ett könsperspektiv. Alla budgetar i Göteborgs Stad ska jämställdhetsintegreras. Könsuppdelad statistik är viktig för att kunna göra dessa. Statistiken ska i möjligaste mån inkludera personer som inte identifierar sig som kvinna eller man.

Resursfördelningen ska vara jämn mellan könen. Göteborgs Stad tjänster ska utformas på ett sätt som stärker resurssvaga kvinnors och transpersoners förutsättningar till självbestämmande och självförverkligande. Människor ska ha samma makt att forma samhället och sina liv, oavsett könsidentitet.

Stöd till personer som utsätts för våld i nära relationer ska fortsätta att utvecklas utifrån den antagna planen mot våld i nära relationer. Fler skyddade boenden och utslussningslägenheter ska inrättas. Kvinno- och tjejjourer ska ges möjlighet att få föreningsbidrag för flera år i taget. Dessutom ska jourboenden och andra former av stöd ska erbjudas alla våldsutsatta personer, oavsett kön och sexuell läggning.

Arbetet med mäns våld mot kvinnor bör utökas med förebyggande insatser som fokuserar på att bryta destruktiva maskulinitetsnormer. Arbetet mot sexuell utsatthet och för personer som utsatts för sexuella övergrepp ska förstärkas. Hedersrelaterat våld och förtryck är oacceptabelt, och den kartläggning som gjorts 2018 i storstäderna ska ligga till grund för riktade och övergripande satsningar.

En växande stad, där många kulturer möts, förutsätter att dialog förs med Göteborgs invånare kring demokrati-, jämställdhets- och rättighetsfrågor.

Uppdrag

- Det systematiska arbetsmiljöarbetet ska utvecklas för både elever och medarbetare, med särskilt fokus på att motverka kränkande särbehandling och sexuella trakasserier. Ska genomföras 2019.
- Etiska riktlinjer ska upprättas så att reklamplatser som Göteborgs Stad ansvarar för inte innehåller sexistisk eller rasistisk reklam. Ska genomföras 2019.
- Utbildningsinsatser ska genomföras med elevhälsans personal för att öka kompetensen i att identifiera och bemöta de barn som utsätts för mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld, våld i nära relationer, sexuella övergrepp eller andra former av förtryck och våld. Ska genomföras 2019.
- Antalet boendeplatser ska öka och bemanningen ska förstärkas på kvinno- och tjejjourer. Ska genomföras 2019.

Analys

Genom insatser för att förbättra dialogen med invånare har Göteborgs Stad aktivt skapat möjligheter till invånarinflytande. För att få en jämlik och socialt hållbar stad krävs ett högt valdeltagande och en aktiv dialog med invånarna. Idag ser deltagandet olika ut i olika grupper. I många fall är personer som inte väljer att rösta inte heller delaktiga i dialoger som Göteborgs Stad anordnar.

Göteborgs Stad har inte lyckats involvera personer med sämre socioekonomiska förhållanden, unga, personer med normbrytande funktionalitet och utrikes födda i samma utsträckning som andra. I en segregerad stad som Göteborg innebär det också att valdeltagandet skiljer sig stort mellan olika områden i staden. För att skapa en jämlik stad är det nödvändigt att minska dessa skillnader i deltagande hos olika grupper.

Under de senaste åren har en ökad aktivitet av rasistiska, fascistiska och andra totalitära rörelser märkts av. Alla former av antidemokratiska rörelser måste motverkas aktivt. Som ett led i att bygga en jämlik och hållbar stad är arbetet med demokratiska värderingar en central aspekt.

Göteborgs föreningsliv är en stor tillgång och en viktig plattform i arbetet med att öka människors förståelse för demokratiska processer. Föreningar kan ofta nå ut och organisera invånare som annars inte deltar i Göteborgs Stads aktiviteter.

Göteborgs Stad har höga ambitioner gällande barn och ungas delaktighet och inflytande, men mer behöver göras för att ta vara på ungas idéer och synpunkter.

Mål

Göteborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande ska öka.

Göteborgs Stads arbete ska inriktas på att möjliggöra deltagande och inflytande för grupper som vanligtvis inte är aktiva i beslutsprocesser.

Processägare: Nämnden för konsument och medborgarservice.

Inriktning

Det är ett gemensamt ansvar för alla demokratiska krafter att motverka rasistiska och fascistiska rörelser. Göteborgs Stad arbete med att trygga demokratiska värderingar ska stärkas och utvecklas. Alla förvaltningar som möter invånarna ska utveckla metoder för att stärka demokratiska värderingar.

De demokratiska processerna ska göras mer tillgängliga. Göteborgs Stad behöver bli bättre på att nå ut med information till alla invånare om hur den politiska processen ser ut och vilka påverkansmöjligheter som finns. Det ojämlika deltagandet i de demokratiska forumen ska vägas in i beslutsprocesserna.

Att öka valdeltagandet i Göteborg är ett långsiktigt arbete som behöver förstärkas. Resurser behöver riktas till de områden som har lägst valdeltagande. Samverkan mellan Göteborgs Stads olika förvaltningar och föreningslivet behöver förbättras för att öka möjligheten att nå ut till fler grupper och personer.

Alla förvaltningar och bolag ska använda Göteborgs Stads principer för medborgardialog. Dialoger ska kunna initieras av tjänstepersoner, politiker eller invånare. Arbetet ska präglas av genomtänkta metoder som tar hänsyn till maktförhållanden mellan olika grupper. Brukarråd, anhörigråd och invånarpaneler ska användas inom staden.

Ungas inflytande ska öka. Göteborgs Stad ska inspirera och stödja aktiviteter och verksamheter som bygger på och förutsätter ungdomars aktiva engagemang och ansvarstagande. Det är viktigt att nå de ungdomar som normalt inte nås av exempelvis fritidsgårdar. Ungdomsfullmäktige och ungdomsråden i stadsdelarna är viktiga forum för inflytande och ska utveckla sina arbetsformer.

Uppdrag

- Ungas organisering ska stärkas för de som vanligtvis inte deltar i förenings- eller fritidsaktiviteter, med inriktning på att öka kunskapen kring demokrati, mänskliga rättigheter, antirasism och feminism. Ska genomföras 2019.
- Digitala plattformar och andra metoder ska tas fram för att utveckla arbetet med invånardrivna demokratiska processer. Ska genomföras 2019.
- Barnrättsombud ska införas i fler stadsdelar. Ska genomföras 2019.

FRITID, IDROTT OCH FÖRENING

Analys

Idrotts- och föreningslivet är till glädje och nytta för många, det har också en stor betydelse för att stärka folkhälsan och för att uppnå ett jämlikt Göteborg. Göteborgarnas fritid styrs idag i allt för hög grad av klass- och könstillhörighet. I ett samhälle med ökande klyftor fyller idrotts- och föreningslivet viktiga uppgifter vad gäller så väl folkhälsa som tilliten människor emellan och till samhället i stort.

Starka föreningar ger fler unga möjlighet att bli ledare. Rekryteringsproblem för föreningslivet finns särskilt i områden med socioekonomiska utmaningar.

Tillgången och deltagandet i idrotts- och fritidsaktiviteter är varken jämställd eller jämlik. Det handlar om en ojämlik fördelning av resurser mellan könen och att grupper begränsas i sitt idrotts- och fritidsutövande på grund av olika normer. Men också om rädsla för att bli utsatt för sexuella trakasserier. Föreningslivets jämställdhetsarbete och inkluderande arbete för grupper utanför normen är idag av alltför varierande kvalitet.

Göteborgs Stad äger och driver ett antal gym- och badanläggningar. Dessa möjliggör friskvård för fler grupper än de traditionella motionärerna. Anläggningarna möjliggör också samarbete med hälso- och sjukvården för att arbeta rehabiliterande och folkhälsostärkande.

Simkunnigheten bland barn och ungdomar varierar mellan stadsdelarna och socioekonomiska grupper.

Konstgräsplaner ger möjlighet att utöva idrott under stora delar av dygnet och året vilket är positivt för många, men konstgräsplanerna innebär också en miljöpåverkan.

Mål

Idrotts- och föreningslivet ska nå fler målgrupper.

Deltagandet i idrotts- och föreningslivet ska öka bland de grupper som vanligtvis inte är aktiva.

Processägare: Idrotts- och föreningsnämnden.

Inriktning

Göteborgs Stad ska på ett inkluderande och icke-diskriminerande sätt värna allas rätt till en meningsfull fritid. Att behålla och utöka antalet motions- och gymanläggningar i kommunal regi säkrar en god tillgång till prisvärd motion för många invånare som vanligtvis inte motionerar.

Ett brett utbud av idrotts- och föreningsaktiviteter är viktigt för att fånga upp barns och ungdomars intressen. De ideella föreningarna ska ges fortsatt stöd. De aktiviteter som erbjuds ska vara möjliga att delta i även för människor med begränsade ekonomiska resurser.

Alla föreningar som får föreningsbidrag ska arbeta inkluderande, normmedvetet och bedriva jämställdhetsarbete. Krav ska konkretiseras och följas upp. Idrotter och föreningar som riktar sig till ungdomar ska erbjuda verksamhet för båda könen.

Rätten att kunna simma måste tryggas i alla grupper. Detta sker genom fria bad för barn och gratis kommunal simskola. I planeringen av nya sim- och badanläggningar ska hanteringen av det centrala badhuset klargöras först. Därefter ligger ett bad i Kortedala/Bergsjön först i prioriteringsordningen.

Föreningslivet gör ett viktigt arbete i mottagandet av nyanlända och Göteborgs Stad ska fortsätta att understödja detta. Att ge föreningslivet förutsättningar för att utveckla detta arbete är en nyckelfaktor för att motverka ökad segregation.

Stadsdelarnas fritidsgårdar ska arbeta tillsammans med föräldrar och föreningslivet och de ska erbjuda fritidsaktiviteter av hög kvalitet. Alla fritidsgårdar ska ha ett aktivt jämställdhetsarbete. Fler barn och unga ska erbjudas sommarkollo.

Föreningslivet ska stöttas i administrativa frågor och i rekrytering och utbildning av ledare. Arbetet i socioekonomiskt utsatta områden ska särskilt prioriteras.

Konstgräsmaterial ska användas på ett sådant sätt så att spridningen av plaster minimeras, bland annat genom åtgärder enligt utredningen om mikroplast.

Uppdrag

- Särskilda resurser ska riktas till tjejer och kvinnors idrottande och friskvård. Ska genomföras 2019.
- Inkluderande åtgärder ska vidtas för att öka tillgängligheten och tryggheten för personer med transerfarenhet. Ska genomföras 2019.

- Föreningsbidragen ska höjas i arbetarklassområden. Ska genomföras 2019.
- Nya badhus ska byggas i Östra Göteborg, Majorna och Västra Hisingen. Ska genomföras under mandatperioden.
- Två nya ishallar ska byggas i Göteborg. Lokalisering ska utredas. Ska genomföras under mandatperioden.
- Fem nya utomhusgym ska byggas i Göteborg. Lokalisering ska utredas. Ska genomföras under mandatperioden.

FUNKTIONSRÄTT

Analys

En förutsättning för ett jämlikt Göteborg är att personer med normbrytande funktionalitet har samma möjligheter som andra att leva ett gott och meningsfullt liv.

Fortfarande har personer med normbrytande funktionalitet sämre fysisk och psykisk hälsa, lägre inkomster, sämre förankring i arbetslivet och deltar i mindre utsträckning i sociala, kulturella och politiska sammanhang. Göteborgs Stad har gjort viktiga insatser för bättre livsvillkor för personer med normbrytande funktionalitet men det finns mycket kvar att göra.

Ibland används även ordet funktionsnedsättning, men ordet upplevs av många ha en negativ klang genom att det delar upp människor i nedsatta och icke-nedsatta istället för att fokusera på bristande tillgänglighet i samhället.

Föräldrar till barn med normbrytande funktionalitet får idag ta ett orimligt stort ansvar, exempelvis för att samordna insatser från stadsdelen och andra myndigheter. Bristen på boende med särskild service förvärrar situationen.

Det är i hög grad samhällets bristande tillgänglighet, och inte funktionsnedsättningen i sig, som skapar sämre livsvillkor för gruppen. Det beror också på diskriminering och kränkande särbehandling. Situationen för personer med normbrytande funktionalitet måste förstås utifrån en intersektionell analys där såväl de olika diskrimineringsgrunderna som sociala och ekonomiska skillnader vägs in.

Mål

Livsvillkoren för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning ska förbättras.

Göteborgs Stad ska särskilt arbeta för ökad tillgänglighet och större möjlighet till arbete eller annan meningsfull sysselsättning.

Processägare: Fastighetsnämnden och SDN Västra Göteborg.

Inriktningar

Göteborg ska vara en hållbar och inkluderande stad där alla kan delta på lika villkor oavsett funktionalitet. Personer med normbrytande funktionalitet ska ha rätt till en meningsfull sysselsättning och vid behov erbjudas daglig verksamhet av god kvalitet. Valfriheten inom Göteborgs Stads dagliga verksamhet ska öka. Det är den enskildes egna önskemål som ska stå i centrum. Fokus ska vara att så många som möjligt ska få stöd på den ordinarie arbetsmarknaden.

Stödet till föräldrar som har barn med normbrytande funktionalitet ska fortsätta utvecklas. Information och stödinsatser ska utformas så att alla individer kan nå och tillgodogöra sig såväl informationen som insatsen.

Det plattformsarbete som gäller myndighetsutövning behöver vidareutvecklas. Likvärdighet, bättre kvalitet och ökad delaktighet ska säkerställas. Kunskaper bland Göteborgs Stads anställda om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska öka. Arbetet med att få fram bostäder med särskild service ska förstärkas.

Uppdrag

- Alla enkelt avhjälpta hinder ska vara undanröjda i Göteborgs Stads publika lokaler och på allmän platsmark. Ska genomföras 2019.
- Skyltar ska sättas upp som visar att ledarhundar och servicehundar är välkomna i alla Göteborgs Stad publika lokaler. Ska genomföras 2019.
- Systemet enligt LOV inom daglig verksamhet ska avskaffas. Möjligheten för idéburna aktörer att driva daglig verksamhet och brukares valfrihet ska öka. Ska genomföras 2019.
- Lots verksamhet ska utökas och koordinatörer ska inrättas som stöd till barn med normbrytande funktionalitet och deras familjer. Ska genomföras 2019.
- Ett stadenövergripande centralt stöd för funktionsrätt ska inrättas som ska arbeta rättighetsbaserat på strukturell nivå för att säkerställa att Göteborgs Stads insatser fungerar. Ska genomföras 2019.

INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG

Analys

Individ- och familjeomsorgen är grundläggande för arbetet för ett jämlikt Göteborg. Den har en viktig funktion som ett socialt skyddsnät, men är lika mycket ett verktyg för att genom långsiktiga, förebyggande och möjliggörande insatser skapa ett mer jämlikt och hållbart samhälle. Individ- och familjeomsorgen ger struktur och stöd när människan är som skörast. Det är därför särskilt viktigt att respektera individens frihet, integritet och självbestämmande inom ramen för verksamheten.

Under senare år har stora sociala kostnader skjutits över från statlig nivå till kommunal nivå, det har inneburit betydande utmaningar för kommunerna. Detta förstärker behovet av en målmedveten jämlikhetspolitik.

Det finns ett stort behov av övergripande och systematiskt arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) samtidigt som kompetensutveckling efterfrågas i Göteborgs Stads olika verksamheter såsom skola, socialtjänst, vård och omsorg och föreningsliv.

Mål

Individ- och familjeomsorgen ska skapa mer jämlika livschanser för Göteborgs invånare.

Med långsiktigt och evidensbaserat arbete ska Göteborgs Stad ge invånarna jämlika förutsättningar genom att motverka socialt och ekonomiskt bestämda skillnader.

Processägare: Social resursnämnd och SDN Askim-Frölunda-Högsbo.

Inriktningar

Individ- och familjeomsorgens arbete ska inriktas mot att ge stöd, förebygga sociala problem, minska skillnader i hälsa och utjämna livschanser. Kvaliteten på de sociala insatserna för barn måste förbättras. Barn och unga ska så tidigt som möjligt få förebyggande och rehabiliterande insatser. Familjecentrerade arbetssätt ska utvecklas och implementeras i hela Göteborgs Stad.

En avgörande faktor för ökad jämlikhet är att fler invånare ges bättre förutsättningar till arbete eller meningsfull sysselsättning. Antalet hushåll med egen

försörjning ska öka så att långvarigt beroende av försörjningsstöd minskar.

Den genomförda ökningen av försörjningsstödet för barnfamiljer under sommarmånaderna är en viktig insats för ökad jämlikhet. Göteborgs Stads arbete med familjecentrerat arbetssätt ska förstärkas och breddas till att även inkludera familjer med barn i skolåldern.

Samarbetet med den idéburna sektorn ska fortsätta att utvecklas. Samverkan med regionen behöver också fördjupas, inte minst inom missbruksvården. Arbetsmetoder och utformning av verksamheten ska utgå från forskning och beprövad erfarenhet. Arbetet behöver organiseras så att mer tid frigörs för arbete med den enskilde. Göteborgs Stad ska samverka med Västra Götalandsregionen genom att delta i sprututbytesprogrammet som ett komplement och vägledning till den ordinarie beroendevården.

Göteborgs Stads insatser och kompetensutveckling för SRHR är viktiga och ska fortsätta.

Uppdrag

- Avhopparverksamheten ska byggas ut och utvecklas så att fler väljer att lämna kriminella gäng och miljöer. Ska genomföras 2019.
- Det vräkningsförebyggande arbetet ska utvecklas för att inga barnfamiljer ska behöva vräkas ifrån sina bostäder. Ska genomföras 2019.
- Försörjningsstödet ska höjas med 20 procent under sommarmånaderna för barnfamiljer. Ska genomföras 2019.

FÖRSKOLA OCH SKOLA

Analys

Skolan har en viktig roll i att bygga en jämlik, jämställd och hållbar stad samt öka förståelsen mellan människor. Rapporten Jämlikt Göteborg visar att särskilt skolan behöver stärka arbetet med att öka jämlikheten.

Ökande klyftor i samhället ger många barn sämre förutsättningar att klara skolan. Det avspeglas genom stora skillnader i elevers förutsättningar både mellan och inom stadsdelarna. Några av de stora utmaningarna är att ge alla elever samma möjligheter att nå kunskapsmålen, likväl som en god hälsa, både fysiskt, psykiskt och socialt.

Föräldrarnas utbildningsbakgrund präglar i allt för hög grad elevernas resultat. Arbetet med att skapa förutsättningar för fler skolor att möta och undervisa nyanlända behöver fortsatt vara en del i att skapa mer jämlika villkor för lärande över staden.

Befolkningen i Göteborg växer och antalet barn i skolåldern beräknas öka kraftigt under de närmaste åren. Detta kommer att innebära ökade behov av insatser från både skola och övriga samhället för att barn, elever och föräldrar ska vara aktiva samhällsmedborgare. Hög kvalitet i förskolan ger barnen bättre möjligheter att nå målen i skolan.

Lärarbristen är en av Göteborgs Stads utmaningar. Inte minst gäller detta för skolor i områden med stora socioekonomiska utmaningar.

Kvaliteten på stöd till elever med särskilda behov behöver säkerställas.

Mål

Alla elever ska oavsett bakgrund nå målen inom skolan och kunna utvecklas till sin fulla potential.

Alla elever ska ges förutsättningar att nå bättre kunskapsresultat och de skolor som har lägst kunskapsresultat ska öka mest. Skolan ska i ökad omfattning kompensera för elevers olika förutsättningar på såväl elevnivå som skolnivå. Alla elever ska ges möjlighet att finna och utveckla sin unika egenart.

Processägare: Utbildningsnämnden och Grundskolenämnden.

Inriktningar

Skolan ska förankra och utveckla demokratin, de mänskliga rättigheterna och ett hållbart samhälle. Likaså arbeta mot alla former av mobbning, diskriminering och kränkningar. Jämställdhetsarbetet i förskola och skola ska stärkas genom att inkludera genusperspektiv vid analyser av Göteborgs Stads verksamheter.

Den normkritiska kompetensen ska höjas och vara tillgänglig för alla förskolor och skolor, särskilt inom studie- och yrkesvägledning. Skillnaden mellan flickors och pojkars upplevelse av trygghet, trivsel och kränkningar ska belysas, likaså transpersoners situation. Skolorna ska genomföra aktiviteter för att bryta könsrelaterat våld och hantera konflikter. Alla Göteborgs Stads högstadieskolor ska erbjuda kurser i feministiskt självförsvar för flickor. Skolan ska också erbjuda aktiviteter gällande maskulinitetsroller som riktar sig till pojkar.

Göteborgs Stad ska stärka kvaliteten i förskolan genom fortsatt utbyggnad och genom att minska barngruppernas storlek, i synnerhet för de yngre barnen. Alla barn som vistas i Göteborg ska ges möjlighet att gå i förskola. Förskolebussar kan användas för att ge fler barn möjlighet att besöka en mångfald av miljöer och verksamheter.

Fritidshemmens kvalitet ska säkerställas genom ökad personaltäthet och genom att erbjuda fritidspersonal fortbildning och stöd genom nätverk. De äldre barnen ska erbjudas naturliga vägar in i föreningslivet.

Det förebyggande och hälsofrämjande arbetet ska stärkas. Arbeta med förebyggande och främjande fysisk, psykisk och social hälsa behöver stärkas genom elevhälsoteamens arbete. Arbetet med skolnärvaro ska intensifieras.

Andelen miljödiplomerade förskolor och skolor ska öka. Skolmaten ska följa standarden för så kallade Miljömåltider.

Skolans samverkan med det omgivande samhället, vårdnadshavare, förskola och individ- och familjeomsorg samt föreningsliv ska fördjupas.

Elevernas måluppfyllelse i skolan ska öka. Uppföljningen av skolresultat behöver breddas för att bättre återspegla elevernas individuella utveckling och skolornas kvalitetsarbete. Göteborgs Stad ska arbeta med att hitta indikatorer för att synliggöra elevens utveckling i skolarbetet. Läsförmågan är avgörande för att kunna tillgodogöra sig kunskap och en viktig indikator att lyfta fram.

Stöd ska sättas in tidigt och samordningen av resurser för särskilda stödinsatser behöver stärkas. Kvaliteten på stöd till elever med särskilda behov ska förbättras. Göteborgs Stad ska fortsätta att tillämpa ett inkluderande och språkutvecklande arbetssätt som gynnar alla elever. Inkludering innebär att alla elever ska känna sig inkluderade i skolmiljön, oavsett i vilken form undervisningen bedrivs.

Grundskolan och gymnasieskolan ska samverka om elever som riskerar att bli obehöriga till ett nationellt program. Göteborgs Stad ska fortsätta arbeta för att nå alla unga inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret.

Studie- och yrkesvägledningen behöver förstärkas för att stödja eleven att kunna se sina möjligheter, oavsett kön och bakgrund, inom en utbildningsvärld som blivit allt mer komplex. Gymnasieskolans yrkesprogram ska framhålla möjligheten till högskolebehörighet och utvecklas med tydlig koppling till arbetslivets olika branscher.

Att bedriva kommunal verksamhet via intraprenad är ett sätt att ta tillvara på personalens engagemang och ge dem utökade befogenheter och större eget ansvar över verksamheten och ekonomin. Göteborgs Stad ska vara drivande för utvecklingen av välfärden och ska fortsätta utveckla intraprenad som verksamhetsform.

Det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer ska fortsätta utvecklas så att ingen elev faller mellan stolarna. Den vetenskapliga förankringen i skolan ska stärkas och rutiner för att sprida goda exempel i Göteborgs Stad etableras. Forskningen behöver knytas mer till undervisningen och lärarstudenters verksamhetsförlagda utbildning ska utvecklas.

Ledarskapet inom skolan ska vara i fokus. Rektorns roll som pedagogisk ledare såväl som förutsättningarna för lärares profession och ledarskap i lärsituationerna ska stärkas. Lärarna ska ges större utrymme till kollegial samverkan, såväl som fortbildning för att utveckla sig själv och de förmågor som påverkar framgången i klassrummet. Strategier gällande kompetensutveckling för skolpersonal ska utvecklas. Göteborgs Stads arbete ska fokusera på att öka attraktiviteten för lärar- och rektorsyrket, med särskilt fokus på skolor i områden med socioekonomiska utmaningar.

Resurser till skolan, både ekonomiska och genom andra skolutvecklingsinsatser, ska fördelas efter behov.

Mottagandet av nyanlända elever och deras rätt till studiehandledning, samt andra språkförstärkningar, ska särskilt följas upp. De gemensamma riktlinjerna och handlingslinjerna för att sprida nyanlända till fler skolor i hela Göteborg ska fortsätta att implementeras och följas upp. Alla barn ska ha rätt att gå i skola, detta

inkluderar även barn till papperslösa, utsatta EU-medborgare och ensamkommande ungdomar som är tillståndssökande. Möjligheterna till positiva möten mellan elever från olika delar av staden ska öka.

Göteborgs Stad välkomnar samarbete med fristående skolor, men motsätter sig etablering av aktiebolagsdriva skolor som delar ut vinst till ägarna. Eventuella vinster ska återföras till verksamheten för att uppnå en skola med hög kvalitet. Vid ansökan om utökning eller etablering i Göteborg är det den enskilda huvudmannens ansvar att redovisa att vinstuttag inte sker.

Förskole-och grundskolenämndernas arbete ska präglas av de förstärkningsområden som presenterats i skolutredningarna.

Uppdrag

- Göteborgs Stad ska aktivt verka för att så många barn som möjligt utnyttjar möjligheten till förskola eller pedagogisk omsorg. Ska genomföras 2019.
- Grundskolans högstadier ska erbjuda verksamhet med metoder som fokuserar på hur sociala normer för maskulinitet kan ifrågasättas och förändras. Verksamheten ska främst riktas till pojkar. Ska genomföras 2019.
- Barn till papperslösa och utsatta EU-medborgare ska ha rätt till förskoleplats. Ska genomföras 2019.
- Hur de nationella minoriteternas rättigheter kan tillgodoses bättre i grundskolan ska utredas. Ska genomföras 2019.
- Skolornas upptagningsområden ska förändras för att skapa en så stor variation av socioekonomisk bakgrund som möjligt i elevsammansättningen. Ska genomföras 2019.
- En modell som gör det attraktivt att vara lärare i de skolorna med störst utmaningar ska tas fram. Ska genomföras 2019.
- Verksamheten ska utformas så att barn inte behöver ta med sig matsäck eller mellanmål i förskolan, skolan eller fritidsverksamheten. Ska genomföras 2019.
- Öppna förskolor ska arrangera träffar specifikt avsedda för regnbågsfamiljer med närvaro av pedagog med HBTQ-kompetens. Ska genomföras 2019.
- Måltidspersonal ska utbildas inom fullgod vegansk kost. Ska genomföras 2019.
- Fritidshem ska erbjudas även till barn till föräldrar som är sjukskrivna eller har försörjningsstöd. Ska genomföras 2019.
- Skolan-mitt-i-byn-konceptet ska utvecklas. Ska genomföras 2019.
- En pilotverksamhet med tvåspråkiga klasser ska införas. Ska genomföras 2019.
- En pilotsatsning på elevhälsa, med fokus på psykisk ohälsa, ska genomföras. Ska genomföras 2019.

ÄLDRE

Analys

Andelen äldre som får äldreomsorg har stadigt minskat sedan 1980. Den främsta anledningen är att människor blivit allt friskare, men det handlar även om minskade resurser.

Men hälsans ojämlika fördelning består. Den genomsnittliga livslängden ökar i alla socioekonomiska skikt, men samtidigt ökar också skillnaderna.

Från och med 2020 och framåt väntas gruppen äldre att öka kraftigt och följaktligen behovet av äldreomsorg. Samtidigt ökar konkurrensen om arbetskraften. Det ställer stora krav på att skapa goda arbetsplatser och attraktivare jobb för att lyckas rekrytera personal. Likaså kommer behovet av nya boenden för äldre att öka, särskilt mellanboendeformer.

Utvecklingen av vård och omsorg har lett till en förändrad relation mellan regionens hälso- och sjukvård och Göteborgs Stads vård och omsorgsinsatser. I takt med att vårdkvaliteten blir högre förändras också förutsättningarna. Det har skapat ett större behov av kompetensutveckling i den kommunala hälso- och sjukvården samt i äldreomsorgen.

Idag är social isolering ett stort problem bland många äldre. Äldre ges inte möjlighet till nya upplevelser och en meningsfull fritid i tillräckligt stor utsträckning.

En stor utmaning är att anpassa verksamheterna enligt valfrihetssystemet som införts enligt lagen om valfrihetssystem (LOV).

Mål

Äldres livsvillkor ska förbättras.

Livsvillkoren förbättras genom att äldres självbestämmande stärks och att hälso-skillnaderna utjämnas.

Processägare: SDN Örgryte-Härlanda och SDN Askim-Frölunda-Högsbo.

Inriktningar

Äldres självbestämmande ska öka och att arbeta inom äldreomsorgen ska bli mer attraktivt. Arbetet med att förbättra arbetsmiljön för hela äldreomsorgen ska intensifieras.

Göteborg ska bli en jämlik stad och den ojämlika hälsan för äldre ska motverkas. Ett utvecklat förbyggande arbete för att nå de med sämst hälsa ska förstärkas. För att motverka social isolering ska Göteborgs Stad arbeta förebyggande och uppsökande. Tillgängligheten till aktiviteter ska öka.

Göteborgs Stads hälso- och sjukvård och hemtjänst ska anpassas efter att allt fler med stora omsorgs- och vårdbehov bor kvar hemma. Kompetensutveckling och kvalitetsuppföljning av den kommunala hälso- och sjukvården ska stärkas. Antalet vårdskador ska minska och kompetensen hos personalen ska öka både avseende somatiska och psykiatriska diagnoser.

Göteborgs Stad ska arbeta för hög kontinuitet avseende personal, kvalitet och tid. Att mobilisera personalens engagemang och arbetsmotivation är strategiska faktorer för äldreomsorgens utveckling.

Göteborgs Stads arbete med att tillgodose äldreomsorg för de med annat modersmål måste förstärkas. Möjligheten för de som har behov av omsorg att kommunicera med personalen på sitt modersmål inom äldreomsorgen ska öka.

Arbetet med att möta äldre HBTQ-personers behov ska förbättras. Utbildningar i normkritik och HBTQ-inriktningar på boenden är förutsättningar för att ge ett bättre bemötande och skapa trygghet. Specialiserade mellanboendeformer för HBTQ-personer ska främjas.

Göteborgs Stad ska bygga fler trygghetsboenden och gemenskapsboenden för att främja längre självständigt boende. Trygghetsbostäder ska inrättas i befintligt fastighetsbestånd, med rimliga hyror och i alla delar av Göteborg. Subventionerna för att bygga trygghetsboenden ska utökas. Allmännyttiga, ideella och privata bostadsbolag spelar alla en viktig roll.

Möjligheterna att välja mat inom äldreomsorgen ska öka. Transporter av färdiglagad mat ska undvikas i största mån. Hyresgäster på äldreboenden ska i större utsträckning få tillgång till lokalt lagad mat.

Djur har en positiv inverkan på äldres mående, särskilt inom demensvården. Göteborgs Stad ska aktivt arbeta med djur som metod och redskap inom äldreomsorgen.

Alla hyresgäster på äldreboenden ska ha tillgång till wifi i sina lägenheter.

Uppdrag

- Fler trygghets- och gemenskapsboenden ska inrättas. Ska genomföras 2019.
- Ett rum för stillhet, bön och reflektion ska inrättas på alla Göteborgs Stads äldreboenden. Ska genomföras 2019.
- Minst en äldreboendeenhet avsedd för HBTQ-personer ska inrättas. Ska genomföras 2019.
- Hur antalet hospiceplatser kan ökas ska utredas. Ska genomföras 2019.
- Systemet enligt LOV inom hemtjänsten ska avskaffas. Möjligheten för idéburna aktörer att driva hemtjänst och omsorgstagares valfrihet ska öka. Ska genomföras 2019.

MILJÖ OCH KLIMAT

Analys

Göteborgs Stad har sedan flera år tillbaka arbetat hårt för att minska miljö- och klimatpåverkan. De flesta av våra stora miljöproblem är globala och kräver därför även åtgärder på nationell och internationell nivå.

Klimatfrågan är en av vår tids största ödesfrågor. Under 2016 trädde ett nytt globalt klimatavtal i kraft med sikte mot endast 1,5 graders uppvärmning och för Sverige finns ett nytt klimatpolitiskt ramverk. För att uppfylla dessa behövs lokala åtgärder. Göteborgs Stad har fastställt tolv lokala miljömål som följs upp i Miljörapporten. Många av målen är svåra att nå men det finns också positiva trender som visar på bättre luftkvalitet och mer ekologisk odling i Göteborg.

Förlust av ekosystem och biologisk mångfald är ett hot som blivit än mer aktuellt i samband med att Göteborg växer. Göteborg behöver sammanhållna grön- och vattenområden och är helt beroende av fungerande naturmiljöer och ekosystemtjänster.

Omställningen av Göteborg i en hållbar riktning är både en utmaning och en möjlighet.

Det har stor betydelse hur vi reser, vilka produkter vi köper och vad vi äter. Genom att skapa ett kretsloppssamhälle där produkter och råvaror återanvänds eller återvinns kan resurserna räcka till framtida generationer. Dagens konsumtionsmönster är ohållbara och ojämlika. Även kön- och socioekonomiska skillnader bidrar till att olika grupper i Göteborg påverkar miljön olika mycket. En omställning till en hållbar livsstil är nödvändig.

Mål

Göteborg ska minska sin miljö- och klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp.

Senast 2030 ska Göteborgs Stads konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser vara netto noll.

Processägare: Miljö- och klimatnämnden.

Inriktning

Miljöarbetet ska inriktas på att nå Göteborgs Stads tolv lokala miljömål. För att lyckas krävs fortsatt kraftfulla åtgärder och att takten i åtgärdsarbetet ökar. Göteborg ska vara en föregångare inom miljöområdet och en av världens mest progressiva städer i att åtgärda klimat- och miljöproblem.

En revidering av miljömålen ska påbörjas och Miljöprogrammet och det Klimatstrategiska programmet ska genomföras. Här behöver Miljö- och klimatanmänden ta ett tydligt ansvar för hela Göteborgs Stads arbete. Miljöfrämjande beteende ska uppmuntras.

Göteborgs Stad ska samordna och styra miljö- och klimatarbetet i en långsiktigt hållbar riktning där insatser stödjer och förstärker varandra. Göteborg ska vara en ledande part i omställningen till ett fossilfritt Sverige och driva på resan mot ett fossilfritt Göteborg. Gärna genom nya innovativa lösningar.

Produktion av förnybar el och biogas ska öka bland annat genom utbyggnad av vindkraft, solceller och solvärme samt ökad biogasproduktion från matavfall.

Energieffektivisering ska fortsatt vara ett aktivt arbete. Uppvärmningsbehovet ska minska genom energieffektivisering av de kommunala bolagens bostäder och Göteborgs Stads egna lokaler. Vid nybyggnation och renovering ska energieffektivitet alltid eftersträvas.

Avfallsmängderna ska minska, Kretslopp och vattennämnden ska särskilt ansvara för detta. Göteborgs Stad ska i första hand arbeta för att förebygga uppkomsten av avfall och i andra hand för en högre grad av återanvändning och återvinning. Inköp av produkter som har längre livslängd ska uppmuntras och utvecklingen av cirkulär ekonomi främjas. Infrastruktur för avfall ska finnas med tidigt i den fysiska planeringen. Avfallshanteringen av plast ska förbättras. Användningen av engångsartiklar ska minska och fossil plast ska på sikt fasas ut.

Gifter som påverkar människor, djur och miljö negativt ska minska. Ämnen med särskilt farliga egenskaper ska inte användas eller släppas ut varken i luft, mark eller vatten. Göteborgs Stads arbete mot nedskräpning och spridning av föroreningar ska fortsätta, med särskilt fokus på mikroplaster. Avloppsslammet måste bli renare för att på sikt möjliggöra ett kretslopp av näringsämnen. Göteborgs Stad ska inte bidra till att sprida giftigt slam.

Kemikalieplanen ska genomföras, vilket innebär att Göteborgs Stad ska sluta använda farliga kemikalier inom sina verksamheter. Eftersom barn är känsligare än vuxna ligger kemikalieplanens fokus på miljöer där barn vistas. Arbetet med

”Giftfri förskola” ska fortsätta och utvecklas. Barn som växer upp i Göteborg ska få växa upp så giftfritt som möjligt.

Åtgärdsprogrammet mot buller ska genomföras så att negativ påverkan på människors hälsa från omgivningsbuller minskar.

Göteborg ska ha ett landskap med rik variation av naturtyper. Ett friskt hav och sammanhängande gröna stråk ger goda spridningsmöjligheter för djur och växter samt fungerande ekologiska processer. Mångfalden av djur och växter ska bevaras. För att hotade arter ska överleva är det viktigt att de får sina biotoper skyddade. Regelbundna naturinventeringar behövs också för att följa utvecklingen i naturen. Inom Göteborg finns flera naturreservat men också många värdefulla land- och vattenområden som idag saknar skydd. Områden ska skyddas enligt byggnadsnämndens prioriteringslista.

Stråken som binder samman olika grönområden ska förstärkas. Gränzoner mellan olika naturtyper är viktiga att skydda liksom gamla träd, ädellövskogar och grunda havsvikar. Havsmiljön ska värnas. Strandskyddet är ett viktigt verktyg både för att bevara biologisk mångfald och att ge alla människor tillgång till attraktiva strandmiljöer. Dispenser ska undvikas. Skötseln av mark- och vattenområden ska ske så att god biologisk mångfald bevaras och främjas även i områden som inte är skyddade.

Skogspolicyn ska följas och stora äldre träd i den centrala Göteborg ska hantearas varsamt. Jordbruksmark i Göteborgs Stads ägo ska användas för ekologisk produktion av mat. Arbetet med miljömåltider är av betydelse för att vi ska nå våra miljömål. Hela Göteborgs Stad behöver därför arbeta aktivt med frågan.

Åtgärderna som föreslås i utredningen ”Fossilfritt Göteborg – Vad krävs?” ska genomföras.

Måltidspersonal och andra relevanta grupper ska utbildas i hur ekologisk och vegetarisk mat ska öka.

Uppdrag

- Åtgärder för att minska gifterna i kommunens vattendrag ska genomföras. Ska genomföras 2019.
- Utlåning inom olika kategorier såsom verktyg, leksaker och kläder ska möjliggöras. Ska genomföras 2019.
- Uthyrning av solceller till privatpersoner och fastighetsägare ska möjliggöras. Ska genomföras 2019.

- Alla nämnder och styrelser ska ta fram klimatbudgetar. Ska genomföras 2019.
- Ett klimatråd med experter, politiker och beslutsfattare ska instiftas i samverkan med akademi och näringsliv. Ska genomföras 2019.
- Förutsättningarna för CCS-anläggning inom Sävenäs avfallsförbränning ska utredas. Ska genomföras 2019.
- Arbete med att ersätta produkter med fossilt innehåll med produkter med biobaserad råvara ska inledas. Ska genomföras 2019.
- Klimatkrav ska ställas på entreprenadmaskiner och lastbilstransporter vid bygg- och anläggningsentreprenader. Ska genomföras 2019.
- Klimatkrav ska ställas på material med fokus på betong, stål och asfalt. Ska genomföras 2019.
- Skyddsområden för ålgräsängar ska inrättas. Ska genomföras 2019.
- En utbildningssatsning ska genomföras för mer ekologisk, vegetarisk och klimatsmart mat samt minskat matsvinn. Ska genomföras 2019.
- Arbetet med stadsnära odlingar ska utvecklas och bättre livsmiljöer skapas för bin och humlor. Ska genomföras 2019.
- Resepolicyn ska revideras i syfte att minska klimatpåverkan genom att prioritera de minst klimatpåverkande färdmedlen. Ska genomföras 2019.

STADSUTVECKLING OCH BOSTÄDER

Analys

Många vill bo i Göteborg. Under lång tid har Göteborg haft en befolkningstillväxt och det senaste året har inflyttningen ökat ytterligare. Detta ställer höga krav på stadsutveckling och bostadsbyggande.

Göteborgs Stads höjda ambition för bostadsbyggandet skapar möjligheter till hållbar bebyggelse med god tillgänglighet till både service och rekreation. Takten i bostadsbyggandet har ökat. Nu byggs det mer än på 40 år. Allmännyttan spelar en viktig roll för ökad nyproduktion. Fler av Göteborgs Stads verksamheter samarbetar för att effektivisera arbetet med stadsutvecklingen. I Göteborg råder dock brist på arbetskraft för att planera och genomföra byggprojekt.

Bostadsbristen är fortfarande stor i Göteborg och det byggs för få hyresrätter. Detta drabbar särskilt unga vuxna, nyanlända och personer med låga inkomster. Bostadsbristen yttrar sig framförallt i brist på hyreslägenheter och för många är hyresnivåerna på nybyggda lägenheter alldeles för höga. Utöver trångboddhet och osäkra boendeförhållande bidrar bostadsbristen också till hemlöshet.

Klimatförändringarna leder till fler översvämningar, vilket ökar behovet av klimatanpassning i Göteborg.

Mål

Bostadsbristen ska byggas bort och bostadsbehoven tillgodoses bättre.

Det ökande bostadsbyggandet ska bättre styras mot de behov som finns. Fler hyresrätter ska byggas och hyresnivåer anpassas för personer med låga inkomster. Det långsiktiga målet är att ha en bostadsmarknad i balans där det finns rörlighet och möjlighet att flytta.

Processägare: Fastighetsnämnden.

Inriktningar

Bostad är en rättighet och en del av den generella välfärden. Bostadsbristen ska mötas genom kraftigt ökat bostadsbyggande med inriktningen att bygga hyresrätter. Stadsutvecklingen ska aktivt bidra till att minska segregationen och utjämna skillnader i livsvillkor och hälsa.

Områden ska planeras för att uppnå en mångfald av upplåtelseformer och bostadstyper, men detta utesluter inte att nya hyresrätter byggs i områden med många hyresrätter. Att skapa hälsofrämjande och hållbara livsmiljöer är ett fokusområde i Göteborgs Stads jämlikhetsarbete som ska prioriteras.

Nybyggnation ska bidra till effektivt markutnyttjande genom att komplettera och utveckla Göteborg främst i redan exploaterade lägen med god kollektivtrafik. Stadsutvecklingen ska bidra till en högre täthet och en större mångfald av både innehåll och människor. Göteborgs Stads strategi för utbyggnadsplanering, trafikstrategin och grönstrategin ska vara viktiga utgångspunkter för all stadsutveckling. En kraftsamling för utbyggnad ska göras i de socioekonomiskt mest utsatta områdena. Hammarkullen och Angered Centrum ska byggas ihop på sikt. Arbetet med Dag Hammarskjölds boulevard gällande stadsutveckling och trafiklösning ska prioriteras.

Utformning av bebyggelse och offentliga platser ska ske med människan i fokus. Sociala konsekvens- och barnkonsekvensanalyser i stadsutvecklingsprocessen ska fortsätta utvecklas.

Invånarna ska ha god kollektivtrafik, service, affärer, skolor, torg och grönområden inom gångavstånd. Göteborg ska byggas så att bilen blir mindre nödvändig, torgen blir mer levande och lokala verksamheter stärks. Fler byggnader ska ha material som är klimatneutrala och giftfria. Byggnader med lågt energibehov ska eftersträvas. Innovationer inom hållbart byggande ska premieras. Strävan efter låg klimatpåverkan ska ingå i planarbetet.

Stadsutvecklingen ska vara jämställd med öppna och översiktliga miljöer som är trygga att förflytta sig och vistas i. Det ger män och kvinnor lika möjlighet att vistas i det offentliga rummet.

Inriktningen ska vara att utveckla en blandstad med mer liv och rörelse, ökad trygghet och fler mötesplatser. Kulturen ska utgöra en integrerad del av stadsutvecklingen och kulturplanering ska komma in i ett tidigt skede i planprocessen. Stadsrummet ska vara tillgängligt och stimulera spontana kulturyttringar där utrymme för kreativitet ges. Det ska finnas fler kulturupplevelser och lekmiljöer,

som exempelvis interaktiva skulpturer och lekmöbler i Göteborg. Fler lekplatser ska vara bemannade.

Under året kommer infrastruktursatsningar, projekt inom BoStad 2021 och den högre generella byggtakten att innebära flera byggarbetsplatser runt om i Göteborg. Byggarbetsplatserna är en naturlig del i det offentliga rummet och arbetet ska i möjligaste mån åskådliggöras genom temporära aktiviteter under byggtiden. Tillgängligheten till områden som påverkas av byggen ska upprätthållas i så stor utsträckning som möjligt. Många projekt är igång samtidigt och kommer att vara det under flera år. Göteborgs Stad behöver utveckla en byggsamordning av projekt som påverkar varandra så att byggtrafik och logistik fungerar.

Enprocentsregeln för konstnärlig gestaltning ska tillämpas vid nybyggnation. Göteborg ska vara tillgänglig för alla, därför ska den fysiska tillgängligheten till hela stadsrummet öka genom att bygga bort fysiska hinder. Barnperspektivet ska präglade utvecklingen av staden och säkerställas i konsekvensanalyser.

Även när Göteborg blir tätare ska grönområden finnas nära bostäderna. De gröna kilarna ska stärkas genom integrering med närliggande parker och naturområden. Jubileumsparken i Frihamnen ska bli en urban stadspark och invånarna ska ha ett stort inflytande över hur den utformas och växer fram. Fler ska ha möjligheter till odling i Göteborg. Dagvattenfrågan ska finnas med tidigt i den fysiska planeringen. Lokalt omhändertagande av dagvatten ska eftersträvas.

Inga nya externa köpcentrum ska byggas eller planeras. De externa köpcentrum som redan finns ska utvecklas på ett hållbart sätt, göras tillgängliga med kollektivtrafik och utbudet gå mot sällanköpshandel.

Möjligheten att hitta en lämplig bostad i hela Göteborg ska öka. Utbyggnadstakten ska höjas för att kunna bygga bort bostadsbristen. Hälften av bostäderna som byggs bör vara hyresrätter. Göteborgs Stads organisation behöver anpassas för en ökad byggtakt och bättre samverkan i hela planerings- och byggprocessen. Fler detaljplaner ska tas fram innan marken anvisas.

Framtidenkoncernen ska öka sin produktionstakt till 2500 lägenheter per år inom allmännyttan, varav minst 2000 ska vara hyresrätter. Fler bostadsprojekt ska initieras där hyresnivåerna hålls nere, exempelvis genom på förhand förhandlade hyror eller markanvisningstävlingar. Prefabricerade hus kan vara ett sätt att snabba upp byggprocessen, liksom tillfälliga bostäder. Fler småskaliga byggbolag och byggemaskiner ska ges möjlighet att bygga i Göteborg. Olika boendeformer såsom gemensamhetsboende, studentbostäder, bostäder med särskild service och trygghetsboenden tillgodoser olika behov i hela staden.

Projektet BoStad 2021 (Jubileumssatsningen) för att få fler bostäder till år 2021 med förändrat och effektivare arbetssätt ska fortsätta prioriteras av alla berörda förvaltningar och bolag.

Hemlösheten ska mötas enligt modellen Bostad först och individuellt anpassade insatser. Göteborgs Stad ska verka för att personer som utsätts för våld i nära relationer ska kunna få förtur till vissa lägenheter. Arbetet med den nationella samverkan som ger våldsutsatta möjlighet att byta bostadsort ska fortsätta.

Huvudinriktningen är att alla bostäder ska vara tillgängliga. Personer med normbrytande funktionalitet ska ha rätt att få ett boende anpassat efter eget behov med stöd och service. Fler boenden ska skapas och arbetet med att reservera lägenheter enligt F100 ska fortsätta.

De allmännyttiga bostadsbolagen ska fortsatt samverka med stadsdelsnämnderna och civilsamhället för att utveckla förvaltningen av sina bostäder. Många bostäder är i behov av upprustning. Dialog ska föras med hyresgäster vid renovering. Målet är att människor inte ska behöva lämna sina hem på grund av kostnadsökning. Energieffektivisering ska göras vid renovering.

I många områden där det finns renoveringsbehov finns det också stor arbetslöshet. Vid upprustningsinsatser ska Göteborgs Stads modell för social hänsyn användas som ett medel att skapa sysselsättning och arbete åt invånarna i de bostadsområden som ska upprustas.

Uppdrag

- Minst 10 procent av alla markanvisade hyresrätter ska anvisas med hyrestak om max 1100 kr per kvadratmeter och år. Ska genomföras 2019.
- Renoveringar inom allmännyttan ska genomföras på ett sådant sätt att alla hyresgäster har möjlighet att bo kvar. Vid upprustning ska ett minimialternativ kunna väljas som innebär ingen eller en mycket liten hyreshöjning. Ska genomföras 2019.
- Produktionstakten ska öka till 2500 lägenheter per år inom allmännyttan, varav minst 2000 ska vara hyresrätter. Ska genomföras under mandatperioden.
- 80 procent av alla markanvisade hyresrätter ska anvisas med en hyra om max 1600 kronor per kvadratmeter och år. Ska genomföras 2019.
- Nya platser för odling för egen konsumtion och kommersiell produktion ska tillskapas. Ska genomföras 2019.

- Ett träbyggnadsprogram vid nybyggnation ska tas fram. Ska genomföras 2019.
- Samordningen kring klimatanpassningsarbetet ska öka och en förstudie ska genomföras av havportar som stormskydd och byggnation av andra skydd mot vattenhöjning. Ska genomföras 2019.
- Kommunala fastigheter ska energirenoveras. Ska genomföras 2019.
- Miljökraven ska höjas och granskas vid nybyggnation samt incitament för klimatsmart renovering ska skapas. Ska genomföras 2019.
- Förändringen av de planerande nämnderna ska genomföras i enlighet med Stadsledningskontorets förslag i facknämndsöversynen. Ska genomföras 2019.
- Fler cykel- och pendelparkeringar ska upprättas vid kollektivtrafiks-knutpunkter. Ska genomföras 2019.
- Hur krav kan ställas på solcellsinstallation på minst 20 procent av bostadsproduktionen ska utredas. Ska genomföras 2019.

TRAFIK

Analys

God trafikplanering är en förutsättning för människor att få ihop vardag och fritid, och skapar mer jämlika och jämställda livsvillkor, samtidigt som det stärker Göteborgs Stads konkurrenskraft.

Kollektivtrafiken idag är inte tillräckligt utbyggd för att nå målen om ett hållbart resande. Genom en utvecklad kollektivtrafik ges fler möjligheter att nå Göteborgs Stads utbud av studieplatser, arbetsplatser, kultur och fritid utan att vara beroende av tillgång till bil. Göteborg behöver utvecklas till en modern och bra cykelstad. Det antagna cykelprogrammet och utvecklingen av låncykelsystem är viktiga steg för att uppnå detta.

Klimat- och miljöpåverkan samt buller och trängsel från trafiken behöver minska för att bidra till en hållbar stadsutveckling.

Trafiksäkerheten har ökat generellt, dock har cykelolyckorna och fallolyckor blivit fler. I takt med att Göteborg förtätas och vi blir fler som samsas om trafikutrymmet behöver trafiksäkerhetsarbetet förbättras ytterligare.

Västsvenska paketet är ett steg i omställningen till ett hållbart resande och viktig för den regionala arbetsmarknaden och att få hållbara godsflöden i och genom Göteborg. De stora projekten i Västsvenska paketet har gått in i en genomförandefas. Det ställer krav på hur trafiken leds om och att nya lösningar skapas för att bibehålla god tillgänglighet och mobilitet under byggskedet. Byggtiden ger också en möjlighet att skapa ny tillfälliga mötesplatser i Göteborg.

Trängselskatten har fortsatt god effekt. Sedan trängselskatten infördes 2013 har Göteborgs befolkning ökat med 30 000. Trots det ligger biltrafiken fortfarande under den ursprungliga nivån.

Fordonssektorn genomgår en stark förändring inom elektrifiering, automatisering och digitalisering. Detta kommer få stor påverkan i framtida trafik i Göteborg.

Miljömålsberedningen föreslog under 2016 att utsläppen för inrikes transporter senast år 2030 ska vara minst 70 procent lägre jämfört med 2010 års nivå, vilket gör Göteborgs Stads omställningsarbete än viktigare.

Mål

Det hållbara resandet ska öka.

Biltrafiken ska minska och tillgängligheten för gående och cyklister ska öka liksom resandet med kollektivtrafik. Stadsrummet ska användas effektivt utifrån rättvis- och hälsoskäl. Trafikens negativa påverkan på hälsa, klimat och miljö ska minska.

Processägare: Trafiknämnden.

Inriktning

Biltrafiken ska minska till förmån för kollektivtrafik, cykel och gående. Kollektivtrafiken ska utgöra stommen i stadstrafiken. Alla ska kunna resa miljövänligt, enkelt och mer tillgängligt, därför behöver kollektivtrafiken byggas ut. Skolbarn och skolungdomar ska erbjudas fria resor med kollektivtrafiken under sommaren.

Trafikplaneringen ska bidra till att skillnaderna i resmönster baserat på kön utjämnas som ett led i att förverkliga jämställdheten.

Tillgänglighetsanpassningen av hållplatser ska prioriteras. Färdtjänsten och Flexlinjen ska utvecklas så att dess passagerare får samma nytta av kollektivtrafiken som övriga resenärer.

Göteborg Stad ska vara delaktig i den tekniska utvecklingen som sker i fordonssektorn. Staden ska fortsatt vara en testarena för fordons- och trafikinnovationer. Detta ställer också krav på att berörda förvaltningar och bolag aktivt jobbar med att analysera hur fordonsutvecklingen skapar möjligheter för trafikutveckling.

Trafikmiljön ska utformas på ett sätt som främjar barns säkerhet och rörelsefrihet, detta är särskilt viktigt vid skolor och förskolor. Möjligheten att gå till fots mellan olika platser ska prioriteras högt. Trottoarer och gångbanor ska skiljas från cykelbanor och gångstråken ska vara gena och tydligt markerade.

Göteborg ska utvecklas till en cykelstad i enlighet med cykelprogrammet, med fasta förbindelser över älven. Säkerheten för cyklister ska prioriteras mer och cykelolyckorna i Göteborg ska minska.

Trafikens påverkan på bullersituationen, klimatet och luftkvaliteten ska förbättras bland annat genom att trafikmiljön anpassas och hastigheter för biltrafiken sänks. Införandet av striktare miljözoner är viktigt för att minska trafikens negativa hälsoeffekter. Miljözon 1 och 2 införs därför i samma område som nuvarande

miljözonen för tunga fordon. För att nå målen i trafikstrategin och bibehålla framkomligheten under byggprojekt behöver effektiva mobilitetslösningar utvecklas, i samverkan med förvaltningar och bolag. I infrastrukturprojekt ska fler medarbetare rekryteras utifrån social hänsyn.

Priset för boendeparkering ska bli mer marknadsmässig och parkering på tomtmark ska premieras. Parkeringsplaneringen ska stödja trafikstrategins inriktning. Göteborgs Stad ska underlätta för bilpooler, bland annat genom att omvandla parkeringsplatser som tagits i anspråk vid ombyggnation till bilpoolsparkering.

Göteborg är ett skandinaviskt logistiknav och måste ha väl fungerande godsflöden. Det gäller såväl godset till och från Göteborgs Hamn, som utveckling av citylogistiken. Detta är prioriterat både vid ombyggnationer samt i den långsiktiga strategiska planeringen.

Arbetet med Dag Hammarskjölds boulevard gällande stadsutveckling och trafiklösning ska fortsätta. Genomförandet av Västsvenska paketet har hög prioritet. För att nå målen med kollektivtrafikutbyggnaden behöver Göteborgs Stad fortsatt samverka med Västra Götalandsregionen.

Uppdrag

- Bilfria söndagar ska stegvis införas i centrala Göteborg avseende privatbilism. Ska genomföras 2019.
- Vid nybyggnation ska områden där gatsten dominerar tillgänglighetsanpassas. Ska genomföras 2019.
- Miljözoner för lätta fordon ska införas. Ska genomföras 2019.
- Andelen cykelinvesteringar av Göteborgs Stads trafikrelaterade investeringar och underhåll ska öka. Ska genomföras 2019.
- Tre gång- och cykelbroar ska byggas över älven. Ska genomföras under mandatperioden.
- Kollektivtrafikens stråk ska reserveras för nyttotrafik i ökad utsträckning. Ska genomföras 2019.
- Parkeringsavgifterna ska höjas med i snitt 10 procent. Ska genomföras 2019.

ARBETSMARKNAD OCH VUXENUTBILDNING

Analys

Att skapa förutsättningar för arbete är ett fokusområde för Göteborgs Stads arbete med ett Jämnt Göteborg. Att komma i arbete är avgörande inte bara för den enskilde utan även för familjens livsvillkor och för hela samhället.

Göteborgs Stads ambitionshöjning på arbetsmarknadsområdet har gett resultat. Kompetenscenter är etablerade runtom i Göteborg och ska fortsätta utveckla samverkan med nämnder och bolag. Göteborg har haft en stark jobbtillväxt och arbetslösheten har minskat, inte minst bland unga. Det finns dock flera identifierade bristyrken, samtidigt som arbetslösheten är hög inom vissa grupper.

Göteborg står inför stora generationsväxlingar och behovet av vuxenutbildningsinsatser ökar. En bättre matchning skulle kunna förbättra kompetensförsörjningen samtidigt som arbetslösheten pressas tillbaka. Språkkunskaper är avgörande för att kunna ta steget in på arbetsmarknaden.

Göteborgs Stad som arbetsgivare har länge arbetat med att göra lönerna mer jämställda. Arbetsmarknaden är idag könssegregerad, där patriarkala och rasistiska strukturer missgynnar kvinnor och/eller personer med utländsk bakgrund. Dessa strukturer måste brytas.

Mål

Sysselsättningen för grupper långt ifrån arbetsmarknaden ska öka.

Särskilda insatser ska riktas mot unga, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning som är överrepresenterade bland långvarigt arbetslösa.

Processägare: Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Inriktningar

Göteborgs Stads riktade arbetsmarknadsinsatser ska fokusera främst på åtgärder för unga, utrikes födda och personer med normbrytande funktionalitet. Göteborg ska

ha en attraktiv och inkluderande arbetsmarknad där diskriminerande strukturer ska brytas. Arbetsmarknaden präglas av ständig omställning och Göteborgs Stad ska ha en hög beredskap för att tidigt kunna göra insatser för att maximera möjligheterna att komma i arbete eller studier. Göteborgs Stad ska också ta del av statliga arbetsmarknads- och utbildningssatsningar för att möta den efterfrågan på kompetensförsörjning som finns, både internt och externt.

Arbetsmarknadsinsatserna ska fördelas och genomföras efter behov och på jämställda villkor för att bryta könsstereotyper på arbetsmarknaden för kvinnor, män och de som identifierar sig som annat.

Göteborgs Stad ska fortsätta att utveckla insatserna för att göra Göteborg mer jämlikt. Arbetet med fokusområdet ”Skapa förutsättningar för arbete” ska vara en integrerad del av Göteborgs Stads arbetsmarknadspolitik. Assisterande tjänster ska erbjudas i förvaltningar och bolag för att förbättra kompetensförsörjningen samt minska arbetslösheten.

Samverkan med andra arbetsgivare för att förbättra kompetensförsörjningen och minska arbetslösheten ska öka. En viktig del i detta arbete är att vidareutveckla specialutformade insatser för att underlätta etableringen på arbetsmarknaden.

Business Region Göteborg ska i högre grad fokusera på arbetsmarknadsfrågor och arbeta mer med insatser för förbättrad jobbmatchning och samverkan med Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning ska stärkas.

Ungdomar som gått direkt från skolan till arbetslöshet ska ges snabb och aktiv uppmärksamhet genom att fokusera på överenskommelsen med Arbetsförmedlingen om ”Gemensam överenskommelse för tillväxt av arbete och studier hos unga”.

Göteborgs Stad ska erbjuda feriejobb till så många unga som möjligt och säkerställa ett gott mottagande ute på arbetsplatserna.

Vuxenutbildningen ska stödja det livslånga lärandet med fokus på att utjämna livschanser. Dess uppgift ska vara att ge människor en andra chans i livet och möta omställning på arbetsmarknaden genom att anpassa sina former efter individens behov och begränsningar.

Vuxenutbildningen ska också bidra till att förbättra kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden och i Göteborgs Stad. Möjligheten att läsa in gymnasiekompetens med bibehållet försörjningsstöd i efterhand ska öka.

Göteborgs Stad ska säkerställa det utbud av utbildningsplatser som behövs för att minska bristen på yrkesutbildad arbetskraft. Vid upphandling av vuxenutbildning ska det alltid övervägas om Göteborgs Stad kan driva verksamheten i egen regi och andelen som drivs i egen regi ska öka. Folkbildningen och dess organisationer är viktiga i sin fria roll och ska ses som viktiga samarbetspartners.

Kombinationen av Svenska för invandrare (SFI), förberedande svenskundervisning och arbetspraktik/yrkesutbildning med språk- och modersmålsstöd ska vidareutvecklas. Särskild beredskap ska finnas för utbildnings- och språkinsatser för nyanlända som övergår i kommunens ansvar. Göteborgs Stad ska också arbeta för att svenskundervisning erbjuds så tidigt som möjligt efter ankomst. De som läser SFI kombinerat med kärnämnen ska kunna erbjudas undervisning på sitt modersmål. Asylsökande och papperslösa ska ges möjlighet till svenskundervisning genom idéburet offentligt partnerskap. Det ska vara möjligt att kombinera olika skolformer och kombinera studier med förvärvsarbete.

Göteborgs Stad ska arbeta för samverkan med Arbetsförmedlingen under etableringstiden. Validering är ett viktigt verktyg som behöver utvecklas, i synnerhet för bedömning av yrkeskompetens.

Studie- och yrkesvägledningen ska erbjuda effektiva verktyg för att finna rätt utbildning eller åtgärd åt rätt person. Vägledningen mot bristyrken ska öka och utvecklingen av arbetssätt för att minska andelen avbrott ska fortsätta.

Språkstöd ska fortsatt spela en viktig roll för att utveckla vård- och omsorgsprogrammet.

Uppdrag

- Fler arbetsplatser inom Göteborgs Stad ska erbjuda praktikplatser. Dessa ska fördelas jämställt. Ska genomföras 2019.
- Verksamheten med cykelkök ska spridas till fler stadsdelar. Ska genomföras 2019.

NÄRINGSLIV

Analys

Göteborgs näringsliv har en internationell prägel med tydliga inslag av innovationsförmåga och entreprenörskap. De senaste åren har utvecklingen varit stark med en hög jobbtillväxt. Samtidigt befinner sig vissa grupper långt ifrån arbetsmarknaden. Näringslivet har en viktig roll när det gäller att bidra till ökad jämlikhet.

Med teknikutveckling och ökad global konkurrens ökar kraven på förändringsbenägenhet. Både näringslivet och Göteborgs Stads organisation behöver möta den strukturomvandling som följer av digitaliseringen och behovet av omställning mot en miljövänlig och hållbar produktion.

Göteborg är Sveriges viktigaste industriregion med flera globala och kunskapsintensiva tillverkningsföretag, det skapar unika förutsättningar att utveckla nya innovationer.

Göteborgs närhet till havet innebär potentiella möjligheter för exempelvis algodling, energiutvinning och olika former av ekoturism. Här kan Göteborgs Stad tillsammans med andra aktörer hitta nya innovativa lösningar som ger hållbar försörjning inom maritima näringar.

I utvecklingen av delandets ekonomi finns stora möjligheter att minska miljöpåverkan, effektivisera processer och sänka kostnader.

Att klara kompetensförsörjningen är en stor utmaning. Det gäller att möta näringslivets behov av arbetskraft genom att bland annat ta tillvara kompetensen hos de som kommer hit som flyktingar.

Göteborg är inne i ett stort utvecklingssprång med omfattande investeringar i infrastruktur och stadsutveckling. Det är viktigt att attrahera investerare och kompetenser för att förverkliga de planer som finns. Arbetet med att förbättra Göteborgs Stads service gentemot företag är viktigt för att stärka företagsklimatet.

Mål

Göteborg ska vara en hållbar innovationsstad med ökande jobbtillväxt

Göteborgs Stad ska stärka innovationsklimatet tillsammans med näringsliv, akademi

och andra aktörer i syfte att utveckla hållbara och samhällsförbättrande innovationer. Göteborg ska ha ett starkt företagsklimat med ökande sysselsättning och låg arbetslöshet.

Processägare: Business Region Göteborg.

Inriktningar

Göteborgs Stad ska samverka och föra en öppen dialog med representanter från politik, företag och forskning i syfte att göra Göteborg världsledande inom hållbart näringsliv. Göteborgs Stads näringspolitik ska bidra till fler jobb, ökad jämlikhet och anta klimatutmaningen för att bli världsledande inom miljöteknik. Arbetet med Klimatsamverkan näringsliv ska intensifieras.

Göteborg Stad ska vara en testarena för att utveckla nya hållbara innovationer i samverkan med näringsliv och akademi. Innovationer inom en rad områden ska kunna testas på ett kontrollerat och effektivt vis. Följdinnovationer och kunskapsspridning ska stimuleras. För att underlätta för alla involverade aktörer ska det byggas upp en tydlig, enhetlig och transparent struktur kring testarenaverksamheten.

Göteborg ska vara en föregångare i att utnyttja digitaliseringens möjligheter. Göteborgs Stad ska driva ett systematiskt utvecklingsarbete för att främja digitaliseringen i näringslivet i samverkan med akademien. Dessutom ska Göteborgs Stad se till att den nya digitala tekniken används på bästa sätt i de egna verksamheterna.

Göteborgs Stad ska skapa förutsättningar för att branschkluster inom näringslivet ska växa och nå framgång, bland annat genom att stimulera nätverkande och samverkan.

Göteborgs Stad ska ta tillvara och stärka näringslivets engagemang för att minska skillnaderna i livsvillkor och hälsa samt viljan att bidra till en hållbar utveckling med ökad miljöhänsyn. Samverkansformer ska utvecklas för hur mindre och nystartade företag som vill växa ska kunna få stöd med kunnande, mentorskap och investeringar.

Göteborgs Stad ska intensifiera sitt långsiktiga och systematiska arbete med att förbättra servicen till och bemötandet av företag. Handlingsplanen för att det ska vara enkelt att driva företag i Göteborg ska fullföljas.

Stöd till småföretag ska ges på fler språk än svenska och synergieffekter ska skapas med Göteborgs Stads arbetsmarknadsåtgärder. Entreprenörskap ska stimuleras

särskilt bland unga genom att stödja projekt och praktik inom gymnasieskolan och som en inriktning under sommarjobsatsningen.

Göteborgs Stad ska jobba aktivt för att attrahera företagsetableringar. Investeringar och samverkan inom Göteborgs Stad för att säkerställa service och kompetensförsörjning inom stadsutveckling ska öka. Arbetet med att ge ut gröna obligationer ska fortsätta utvecklas. Göteborgs Stad ska bidra till att fler sociala företag växer fram och delta i samverkan för idéburna offentliga partnerskap. Framväxten av delandets ekonomi som bygger på cirkulära principer, förtroende och tillit ska uppmuntras.

Göteborgs Stad ska bidra till att säkerställa näringslivets kompetensförsörjning och att förbättra matchningen med utbildningssystemet. Intresset för naturvetenskap och teknik behöver öka och Göteborgs Stad ska bidra till detta. Det ska finnas en sammanhållen funktion för att välkomna och lotsa den utländska arbetskraft som kommer till och finns i Göteborg.

Stadsplaneringen är en förutsättning för hållbar näringslivsutveckling. Nämnder och bolagsstyrelser ska beakta möjligheten att placera sina verksamhetslokaler i andra stadsdelar än de mest centrala.

Göteborgs Stad ska arbeta vidare med konceptet tillåtande oaser, genom exempelvis ”Saltet på Ringön”.

Internationella samarbeten ska skapa mervärde för invånarna, utveckla näringslivet och bidra till en långsiktigt hållbar stad och en attraktiv destination. I samverkan med omkringliggande region ska Göteborg vara en stark röst på EU-nivå.

Det är viktigt att alla som vistas i Göteborg har tillgång till internet. Satsningen på fritt wifi ska därför inriktas på torg och andra offentliga platser.

Uppdrag

- En modell för dialogbaserad tillstånds- och tillsynshandläggning i samarbete mellan Göteborgs Stad och näringslivet ska tas fram. Ska genomföras 2019.
- Innovationssatsningar ska vara sociala innovationer och innovationer inom sociala företag i större utsträckning. Ska genomföras 2019.
- Genomföra en förstudie om en återbruksgalleria. Ska genomföras 2019.

TURISM OCH EVENEMANG

Analys

Konkurrensen blir allt hårdare inom besöksnäringen, men Göteborg har haft en stark utveckling. Antalet gästnätter har ökat kontinuerligt under lång tid och många unga får idag sina första jobb inom kultur och turism.

Som en kustnära, liten storstad har Göteborg goda möjligheter att profileras som en destination med spännande evenemang, god tillgänglighet och bra boenden. Det finns en stor utvecklingspotential i att utnyttja närheten till vattnet, skärgården och omgivande natur.

Inom bolagsklustret Turism, Kultur och Evenemang finns goda möjligheter att samordna och kraftsamla kring besöksnäringens utveckling i Göteborg i större utsträckning.

Mål

Göteborgarnas möjlighet att turista i sin egen stad ska öka.

Göteborg ska vara en hållbar turist-, mötes- och evenemangsstad med fler öppna arrangemang. Sysselsättningen och samverkan inom besöksnäringen ska öka.

Processägare: Göteborg & Co.

Inriktningar

Göteborg ska vara en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar kultur- och evenemangsstad. Turism och besöksnäring har stor betydelse för den lokala arbetsmarknaden och är ofta inkörsport till arbetslivet för unga människor. Göteborgs Stads verksamhet inom turism- och evenemang ska bidra till att minska skillnaderna i livsvillkor och hälsa. Samverkan mellan kommun, region och kommunalförbund ska stärka attraktionskraften hos Göteborg med omkringliggande region.

Fler öppna arrangemang där Göteborg utgör arenan och som kombineras med evenemang ger staden liv, ökad delaktighet och öppnar för fler besökare. Göteborgs Stad arbete ska ta tillvara möjligheter till turism och evenemang i stadens alla delar. Företagande inom kulturella och kreativa näringar ska öka. De evenemang som

Göteborgs Stad deltar i ska ta hänsyn till miljö, djurskydd och sociala villkor.

I dialog med invånarna ska Göteborgs Stad 400-årsjubileum 2021 bidra till att utveckla Göteborg till en ännu bättre stad att leva, bo i och besöka.

Eftersom ökad turism kan innebära utmaningar för miljö och klimat ska Göteborgs Stad arbeta med smarta lösningar för att säkra en ekologiskt hållbar utveckling. Hållbara transportalternativ till destinationen Göteborg ska profileras.

Uppdrag

- Uppmuntra nattågsförbindelser och tågcharter till och från Göteborg. Ska genomföras 2019.

Analys

Konst och kultur är en viktig del i ett demokratiskt och hållbart samhälle. Det skapar mötesplatser som ger utrymme för mångfald och social sammanhållning, vilket blir allt viktigare när fler människor vill bosätta sig i Göteborg.

Ett jämlikt Göteborg bygger på en bred och generell tillgång till kultur. Trots satsningar på ökad tillgänglighet finns det fortfarande stora skillnader i kulturellt deltagande, både inom och mellan stadsdelar. Problemet med lokaler behöver lösas för att kunna bygga bort kön till kulturskolan.

Kulturpolitik, konstpolitik och kulturplanering utgör viktiga pusselbitar för en socialt hållbar stad. Göteborgs Stads kulturprogram och dess handlingsplaner måste därför få ett större genomslag inom nämnder och bolagsstyrelser.

Göteborgs Stads kulturinstitutioner utgör viktiga arenor för demokrati. Eftersom dessa inte är helt anpassade till den verksamhet som bedrivs och skulle kunna bedrivas där är behovet av ny-, om- och tillbyggnad mycket stort.

Ett rikt och växande kulturliv medför hård konkurrens mellan de kulturföreningar som söker stöd av Göteborgs Stad. Dessutom är obalansen mellan allt högre hyresnivåer och ett kulturstöd som inte utvecklas i samma takt ett strukturellt problem.

Mål

Tillgängligheten till kultur ska öka.

Fler ska bli delaktiga i stadens kulturliv och särskilt fokus ska ligga på barn, unga och äldre. Antalet kulturutövare ska öka.

Processägare: Kulturnämnden och SDN Östra Göteborg

Inriktningar

Konst och kultur ska vara ett verktyg i arbetet med att stärka människor och utjämna effekterna av socioekonomiska skillnader. Den kulturella jämlikheten ska öka så att alla får möjlighet att delta i kulturlivet utifrån sina behov, förutsättningar och intressen. Kultursamordnare och kulturombud är viktiga kulturförmedlare och

ska därför finnas i varje stadsdel. Stadsdelsnämnderna ska särskilt stötta det lokala kulturlivet samt utöka utbudet av kulturaktiviteter och tillgängliggöra kulturarenor för personer med normbrytande funktionalitet.

För att Göteborgs invånare ska kunna uppleva och utöva kulturaktiviteter i sin närmiljö ska det finnas en god kulturell infrastruktur samt aktivt uppsökande verksamheter från både kulturinstitutioner och det fria kulturlivet. För att nå ökad delaktighet och stimulera eget skapande ska samverkan mellan kultursektorn i stadsdelarna, föreningar och enskilda utvecklas. Den stora utmaningen ligger i att bredda målgruppen och locka till sig nya besökare. Därför ska den pedagogiska och utåtriktade verksamheten utvecklas.

Göteborgs Stads kultursatsningar ska värna det fria kulturlivet och fokusera på icke-kommersiella verksamheter. Kulturinstitutionerna ska samverka med de fria kulturgrupperna och i större utsträckning upplåta lokaler åt dem. Göteborgs Stad ska även skapa goda villkor för konsten, där konstutövarnas oberoende ställning ska främjas.

Kulturskolan ska förstärkas och tillgängligheten öka så att fler verksamheter kan inrymmas. Därför måste behovet av tillgängliga och verksamhetsanpassade lokaler tillgodoses. El Sistema ska fortsätta utvecklas då kreativa möten möjliggörs, vilket stimulerar ungas inlärningsförmåga.

Museerna ska utvecklas så att de även i fortsättningen är intressanta, relevanta och utmanande med fokus på publiken. De har därför behov av att moderniseras, upprustas och anpassas lokalmässigt. Dessutom ska Göteborgs magasinerade samlingar bevaras, vårdas och tillgängliggöras mer än idag.

Folkbiblioteken och kulturhusen ska vara mötesplatser som möjliggör och ger lust och motivation till läsning, språkinläring, kreativitet, upplevelser och eget skapande. Lärhjälper ska erbjudas på alla bibliotek.

Uppdrag

- Alla elever i förskolan, grundskolan och gymnasieskolan ska erbjudas minst ett scenkonstbesök. Ska genomföras 2019.
- Kulturskolan ska byggas ut så att kön försvinner. Ska genomföras 2019.
- Hur alla kulturverksamheter kan bli tillgängliga för personer med normbrytande funktionalitet ska utredas. Det gäller såväl för publik som för kulturutövare. Ska genomföras 2019.
- Utöka öppettiderna på Göteborgs Stads bibliotek och kulturhus samt förstärka medborgarkontoren. Ska genomföras 2019.

PERSONAL

Analys

Göteborgs Stad har ett stort ansvar för att skapa ett mer jämlikt Göteborg i sin roll som arbetsgivare. Allt fler väljer att flytta till Göteborg. Det gör att behovet av bland annat äldreboenden, förskolor och skolor växer. Därmed ökar även Göteborgs Stads behov av personal. Det behöver täckas av rekryteringsinsatser som även riktas till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Göteborgs Stad har en ansträngd arbetsmiljösituation. Framförallt när det gäller den psykosociala arbetsmiljön. Detta leder till bland annat ökad sjukfrånvaro. Det är en utmaning att bryta denna utveckling.

Den strukturella diskrimineringen i samhället av kvinnor och utrikes födda innebär att de har det svårare att nå högre befattningar i Göteborgs Stad. Andelen födda utanför Norden är lägre på chefsnivå än på medarbetarnivå. Detsamma gäller för andelen kvinnor inom delar av Göteborgs Stad. Det finns också osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män.

Mål

Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska upphöra.

Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt löneskillnader inom samma intervall i arbetsvärderingssystemet BAS.

Processägare: Kommunstyrelsen.

Inriktningar

Invånare och anställda ska uppfatta Göteborgs Stad som en attraktiv arbetsplats med rättvisa och trygga arbetsvillkor. Personalen ska vara delaktig och ha inflytande över sin egen arbetssituation och öppenhet ska råda.

Sjukfrånvaron i Göteborgs Stad ska minska och yrkesrelaterade sjukskrivningar ska förebyggas. Dessutom ska arbetet med att minska långtidssjukfrånvaron förstärkas.

Göteborgs Stad ska arbeta med kompetensutveckling, tydlighet i organisationen och delegering av ansvar för att verksamheterna ska kunna rekrytera, behålla och utveckla kompetenta medarbetare. Möjligheten att rekrytera internt ska alltid prövas.

Personalsammansättningen ska spegla befolkningsstrukturen på alla nivåer. Det ska finnas ett rättvist, tydligt och öppet system för befordran och karriärutveckling. Det är viktigt att ta tillvara på kompetens hos personer med utländsk bakgrund. Flerspråkighet ska betraktas som meriterande. Göteborgs Stad ska vara ett föredöme när det gäller att motverka alla former av diskriminering, kränkningar och trakasserier på arbetsplatsen. Personer med normbrytande funktionalitet ska rekryteras i större utsträckning.

Förskolan och grundskolan står inför stora utmaningar att anställa och behålla utbildad personal. En bemanningsenhet som fokuserar på enbart utbildningsområdet kommer behövas för att tillgodose personalbehovet i framtiden.

Som arbetsgivare har Göteborgs Stad ett stort ansvar för den växande gruppen nyanlända. Genom att aktivt tillvarata de nyanländas kompetens kan Göteborgs Stads rekryteringsbehov inom flera sektorer mötas på ett bättre sätt. Möjligheten att rekrytera chefer födda utanför Norden ska tillvaratas.

Validering av reella kompetenser hos de anställda och kompletterande fortbildnings- och utvecklingsinsatser ska vara integrerade delar i Göteborgs Stads verksamheter för att lyfta kompetensnivån.

På central nivå ska Göteborgs Stad tillsammans med arbetstagarorganisationerna utveckla en modell där framförallt en del äldre medarbetare får möjlighet att ägna en del av sin arbetstid åt handledarstöd/mentorskap för nyanställda och praktikanter. Modellen ska göra det lättare för unga att lära sig ett nytt yrke och ska underlätta för äldre att jobba till ordinarie pensionsålder. Detta ger en smidigare kompetensförsörjning, ett mer hållbart arbetsliv och en högre kvalitet i verksamheten.

För att ge medarbetarna och verksamheterna möjlighet att utvecklas ska intern rörlighet stimuleras, såväl inom som mellan Göteborgs Stads förvaltningar och bolag. Tjänster ska utannonseras, samtidigt är det viktigt att behålla kompetenta medarbetare. Innan externa konsulter anlitas av förvaltningar och bolag ska det prövas om behovet kan tillgodoses inom Göteborgs Stad.

Göteborgs Stad ska som arbetsgivare vara ett föredöme när det gäller att aktivt motverka alla former av diskriminering, kränkningar och trakasserier på arbetsplatsen. Göteborgs Stad ska i högre utsträckning rekrytera personer med normbrytande funktionalitet.

För att Göteborgs Stads chefer ska kunna utöva sitt ledarskap på bästa sätt ska insatserna för att ge dem rätt organisatoriska förutsättningar stärkas.

Chefer ska sträva efter en förtroendefull samverkan med de anställda och deras fackliga organisationer. Det är av stor vikt att samtliga chefer tillämpar de bestämmelser som återfinns i avtalet Samverkan Göteborg.

Arbetsmiljöarbetet ska inriktas på att främja hälsa och förebygga ohälsa, även psykosocial.

Information ska ges om stöd för anställda som utsätts för våld i nära relationer. Arbetet för bättre hälsa och mot våld i nära relationer ska ske i nära samverkan med företagshälsovården.

Som arbetsgivare har Göteborgs Stad ansvar att vidta åtgärder för att underlätta återgången till arbetslivet för de ca 1100 långtidssjukskrivna medarbetare genom rehabiliterande insatser. Detta sker bäst i samverkan mellan arbetsgivaren, försäkringskassan och arbetsförmedlingen genom samordningsförbunden.

Som en viktig arbetsmiljöåtgärd ska Göteborgs Stad inleda ett systematiskt arbete för att i vissa arbetsuppgifter avlasta de yrkesgrupper som idag utsätts för hög belastning. Dessutom ska arbetet för att motverka sexuella trakasserier och övergrepp förstärkas.

Yrkesgrupperna ska avlastas genom att arbetsgivaren och de fackliga organisationerna identifierar arbetsuppgifter som i stället ska utföras av kompletterande personal. Ny personal ska anställas enligt gällande norm. Det ska samtidigt provas om avlastning kan ske även genom att IT-stödet görs mer användarvänligt och funktionellt.

Problematiken kring ensamarbete, exempelvis i HVB-hem, ska uppmärksammas.

Friskvård är en viktig faktor för att sänka sjuktalet och för att Göteborgs Stad fortsatt ska vara en attraktiv arbetsgivare.

Göteborgs Stads anställda ska kunna ha en hälsosam balans mellan arbete och fritid. Det är viktigt att pröva olika arbetstidsinnovationer, exempelvis sänkt arbetstid. Resultaten från innovationerna ska dokumenteras för att kunna spridas.

Göteborgs Stad ska ha trygga anställningsvillkor och jämställda och konkurrens kraftiga löner. Göteborgs Stads norm ska vara att erbjuda alla tillsvidareanställningar och heltid. Samtidigt ska alla anställda ges möjlighet att arbeta deltid. Andelen arbetad tid som utförs av timavlönade ska minska. Av den arbetade tiden i

Göteborgs Stad som helhet ska max fem procent utföras av timavlönad personal. Tillsvidareanställda inom avtalsområden där det finns samverkansavtal ska inte sägas upp på grund av arbetsbrist utan i första hand erbjudas en annan placering.

Göteborgs Stads anställda ska uppmuntras till att ta ut föräldraledighet med en jämställd fördelning.

Högre löneindex ska utgå till kvinnodominerade verksamheter, det vill säga vård, omsorg och undervisning. Löneökningar ska prioriteras i syfte att ta bort osakliga löneskillnader och för att trygga kompetensförsörjningen på kort och lång sikt.

Som en del av arbetet att skapa en mer jämlik stad ska löneskillnaderna inom den egna organisationen minskas genom att prioritera de lägst betalda samt ha en restriktiv hållning vid lönesättning av de högsta cheferna och lönerevidering av Göteborgs Stads högst betalda.

Uppdrag

- Andelen chefer födda utanför Norden ska öka och aktivt följas upp. Ska genomföras 2019
- Alla chefer i Göteborgs Stad ska ha kunskap i hur de ska agera om en medarbetare utsätts för våld av en partner/familjemedlem. Ska genomföras 2019.
- Nya former av arbetstidsinnovationer ska tas fram i nära dialog med de fackliga organisationerna. Ska genomföras 2019.
- Förkorta arbetstiden till sju timmar med bibehållen lön på alla Göteborgs Stads äldreboenden från och med 1 juli 2019. Ska genomföras 2019.

INKÖP OCH UPPHANDLING

Analys

Göteborgs Stad har intagit en tätposition i landet i arbetet med att ställa krav på miljö, etik och social hänsyn vid upphandling. Göteborgs Stad har implementerat modellen för social hänsyn för att utveckla upphandlingar samt går före med att upphandla ekologiskt kött och följer upp etiska krav utomlands.

Göteborg ska vara en hållbar stad. Genom att ställa miljökrav vid upphandling möjliggörs en högre andel miljöanpassade alternativ. Göteborg är en av Sveriges största inköpare av livsmedel. Det gör att Göteborgs Stads nya livsmedelsavtal för grossist har en faktisk påverkan på tillgången av etiskt och ekologiskt märkta produkter.

EU:s upphandlingsdirektiv betonar fler aspekter förutom de ekonomiska, såsom miljö, social hänsyn och innovation. Implementeringen i den svenska lagstiftningen påverkar dock Göteborgs Stads förutsättningar för att arbeta med hållbara upphandlingar. Att ställa sociala krav i upphandling förbättrar människors livssituation och bidrar till att hålla ihop staden.

Mål

Göteborgs Stad ska öka andelen hållbara upphandlingar.

Arbetet ska inriktas på att skapa förutsättningar för jobb, minska skillnader i livsvillkor och bidra till en bättre miljö.

Processägare: Nämnden för inköp och upphandling.

Inriktningar

Göteborgs Stad ska vara ledande i landet och vara pådrivande för en social och ekologisk utveckling av svensk upphandlingslagstiftning och praxis.

Göteborgs Stad ska ta fasta på de möjligheter som följer med upphandlingslagstiftningen. Genom upphandlingsvillkoren ska Göteborgs Stad verka för att ställa krav på arbetsvillkor motsvarande fullvärdiga svenska kollektivavtal.

Arbetet med modellen social hänsyn ska främja sysselsättningsmöjligheter för

personer som står långt från arbetsmarknaden, stimulera social integration, lika möjligheter och sociala rättigheter. Det är viktigt att modellen är flexibel utifrån det behov av kompetensutveckling som finns hos de arbetslösa. Upphandlande enheter som ställer krav enligt modellen social hänsyn ska göra detta i samråd med Stödfunktionen vid förvaltningen för inköp och upphandling.

I många områden där det finns renoveringsbehov finns det också stor arbetslöshet. Utbildningsinsatser i samband med modellen för social hänsyn vid upphandling kan lämpligen användas som ett medel att ge sysselsättning och arbete åt invånarna i eller i närheten av de bostadsområden som ska upprustas.

Upphandlingsområdet bör präglas av Göteborgs Stads övergripande arbete för ökad jämlikhet.

Nämnden för inköp och upphandling ska erbjuda stöd för att höja kunskapen om modellen social hänsyn och dess möjligheter bland leverantörer.

Göteborgs Stad handlar årligen för ca 20 miljarder kronor och Nämnden för inköp och upphandling har en viktig roll att öka samordningen av Göteborgs Stads inköp. En gemensam inköpsplan för staden är en viktig del i arbetet för att skapa samordningsvinster i inköpsprocessen. Strategin ska bland annat implementeras med hjälp av en särskild analysfunktion som möjliggör effektiviseringar och besparingar.

Andelen ekologisk mat ska öka till 60 procent innan mandatperiodens slut. Det är prioriterat att höja lägstänivån i de verksamheter som i nuläget inte uppnår målet. Andelen vegetarisk mat och miljömåltiderna ska öka. Allt kött som serveras ska vara ekologiskt. Rödlistad fisk och skaldjur ska inte serveras. Produkter som upphandlas ska i större andel vara miljömärkta.

Stadens upphandlingar ska också beakta antidiskrimineringsvillkor, tillgänglighetskrav, hållbarhetskriterier, djuretiska kriterier, frågor om etisk handel och företags sociala ansvar (CSR).

Göteborgs Stad är diplomerad Fair Trade-stad och ska vara ett föredöme för rättvis handel och etisk konsumtion. Göteborgs Stad ska stimulera framväxten av socialt medvetna marknader.

Göteborgs Stad ska främja små- och medelstora företags möjlighet att delta i upphandlingar genom att exempelvis bryta upp kontrakt i mindre delar. Former ska utvecklas för hur innovationsupphandling kan användas för att utveckla Göteborgs Stad verksamheter i samverkan med forskning, företag och andra offentliga

aktörer.

Val av material och möjligheten till återanvändning vid till exempel bostadsbyggande, elektronisk utrustning och anläggningsarbete påverkar klimatet och ska beaktas i planer, upphandlingar och i förfrågningsunderlag. Inriktningen är att använda material som innebär liten klimatpåverkan under sin livscykel.

Vid upphandling av konsulttjänster för chefs- och medarbetarutveckling ska krav ställas på normkritisk kompetens.

Uppdrag

- Krav ska ställas på arbetsvillkor motsvarande fullvärdiga svenska kollektivavtal och meddelarfrihet vid samtliga upphandlingar.
Ska genomföras 2019.
- Utökade miljökrav ska ställas inom inköp och upphandling.
Ska genomföras 2019.
- Utökade krav ska ställas på djurskydd och uppföljningen av dessa ska förbättras. Ska genomföras 2019.
- Klimatväxlingssystem ska införas för Göteborgs Stads inköp.
Ska genomföras 2019.

EKONOMI

Konjunkturen har varit gynnsam de senaste åren. Tillväxten ligger på höga nivåer, exporten stiger och arbetslösheten minskar. Även om en mindre avmattning tycks vara på väg, talar mycket för att den ekonomiska utvecklingen under de närmaste åren blir relativt positiv.

Stadsutvecklingen och demografin skapar utmaningar för Göteborgs Stads budget. En långsiktigt hållbar budgethantering förutsätter att starkare kärnverksamheter och höjda investeringsnivåer kan finansieras inom en stabil intäktsram.

Det behöver göras en grundlig översyn av den totala kostnadsbilden och vad som kan förstärkas på intäktssidan. En sådan översyn bör kopplas till en fördjupad dialog kring den generella ansvarsfördelningen mellan stat och kommun.

Göteborg ligger i framkant när det gäller arbetet för ökad jämlikhet, mänskliga rättigheter och miljö- och klimatomställningen. Arbetet med Jämlikt Göteborg syftar till att förbättra den ekonomiska utvecklingen bland annat genom minskade klyftor. Dessutom har gröna obligationer satt Göteborg på kartan internationellt. Erfarenheterna från det arbetet ska användas för att ytterligare stärka ekonomistyrningens möjligheter för bättre miljöresultat. Samverkan mellan miljö- och ekonomistyrningen ska utvecklas ytterligare. Göteborgs Stad ska även fortsätta att driva på för en ambitiös klimatomställning och för ökad hållbarhet genom aktiva val inom kapital- och skuldförvaltningen.

Riktlinjerna för god ekonomisk hushållning är avgörande för att upprätthålla en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling. Dessa ligger till grund för den långsiktiga ekonomiska strategi som reflekteras i denna budget.

För att kunna möta de kort- och långsiktiga budgetutmaningarna på ett ansvarsfullt sätt behöver Göteborgs Stad i grunden ha en sund och stabil resultatnivå. Resultatutjämningsreserven kommer inte att utnyttjas under 2019.

För att kunna planera och prioritera framöver behöver planerings- och beslutsunderlagen utvecklas så att de ekonomiska konsekvenserna för Göteborgs Stad kan hanteras i god tid och ur ett hela-staden-perspektiv. Alternativa finansieringslösningar och möjligheter till omprioriteringar bör konsekvent utredas och beskrivas. Vid större beslut bör alltid en second opinion inhämtas. Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser behöver arbeta aktivt med att göra effektiviseringar, identifiera nya finansieringslösningar och frigöra resurser, exempelvis via gemensamma tjänster och samlokalisering.

Det finns en stor potential i att utveckla och effektivisera IT-arbetet på samma gång.

Nämnden för intraservice ska göra systematiska insatser för att konsolidera och rationalisera IT-hanteringen inom Göteborgs Stad och därigenom sänka sina utdebiterade kostnader.

Göteborgs Stads samlade hantering av anläggningar och lokaler behöver rationaliseras. Det behövs en tydligare helhetssyn i planering och genomförande. Göteborgs Stads verksamheter ska samutnyttja de egna lokalerna och fastigheterna så effektivt som möjligt och se till att minska de samlade hyreskostnaderna.

Det finns en potential i att sänka overhead- och administrationskostnaderna i Göteborgs Stad. Den potentialen ska utnyttjas. Alla nämnder ska påbörja ett arbete för att effektivisera sina utvecklings-, kommunikations- och ekonomi-processer.

Utdelning

Göteborgs Stad har skapat möjligheter till en mer aktiv och effektiv ägarstyrning genom bolagsöversynen. Dessa möjligheter behöver utnyttjas på ett mer systematiskt vis.

Göteborgs Stad ska ta regelbunden utdelning ur bolagssfären. Detta ska göras i enlighet med fasta, förutsägbara och transparenta rutiner. Nivån på utdelningen för nästkommande år ska varje år fastställas inom ramen för ordinarie budgetprocess.

För 2019 gäller en utdelningsnivå är avsevärt lägre än den för 2018. Anpassningen av uttaget som aviserades i tidigare budget har påbörjats och uttaget kommer att senast 2020 ligga på en nivå som kan ses som långsiktigt hållbar i perspektivet av en konjunkturcykel.

Investeringar

Investeringsperioden har haft historiskt höga målsättningar och dessa nivåer kommer att ligga högt även nästkommande period.

Investeringar inom Göteborgs Stad ska bygga på en analys av såväl miljö- och omvärldsfaktorer som verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningar och konsekvenser. Göteborgs Stad står inför en viktig uppgift att klara av att finansiera och genomföra de omfattande investeringar som kommer att krävas för att möta de ökande behoven.

I och med att stora årskullar nu successivt börjar skolan behöver skollokaler utökas i snabb takt. Det handlar både om att ta väl hand om befintliga lokaler och om att göra breda nyinvesteringar. Lokaler kan med fördel ha mer än ett användningsområde.

Investeringsplaneringen ska ha ett hela-staden-perspektiv. Nämnds- och bolagssfärerna ska genomgående ses som en helhet. Inför varje större investeringsbeslut ska en samlad bedömning göras utifrån Göteborgs Stads totala behov.

Det är lika viktigt att planera framåt som att följa upp och utvärdera pågående och genomförda investeringsprojekt. För att säkerställa god effektivitet, hög kvalitet och låga kostnader behöver investeringsuppföljningen förstärkas. Detta gäller även exploateringsinvesteringarna.

Nämnder och bolagsstyrelser ska samverka mer för att förbättra effektiviteten och måluppfyllelsen. För att minimera kostnaderna ska det i den tidsmässiga planeringen tas hänsyn till konjunkturläget och den rådande prisbilden.

Arbetet med att jämställdhetsberäkna investeringsunderlagen har utvecklats. Samtliga investerande nämnder och bolagsstyrelser behöver dock ta ytterligare steg framåt i detta avseende.

Skattesatser och taxor

Skattesatsen justeras till 21:42 per skattekrona. För taxekollektiven gäller följande: den samlade finansieringen via taxorna får för avfallsverksamheten höjas med maximalt 5 procent och va-verksamhetens brukningsavgift hanteras i särskilt ärende i kommunfullmäktige innan årsskiftet.

Kompletteringsbudgetar

Principen för kompletteringsbudgetar är att så mycket som möjligt i budgethanteringen ska ligga inom ramen för ordinarie budgetprocess, i synnerhet frågor av större vikt eller principiellkaraktär. Om det på central nivå finns särskilda behov av anpassningar kan kommunstyrelsen fatta beslut om kompletteringsbudgetar.

Eget kapital

Styrningen och regelverket för eget kapital ska utgå från hur det ekonomiska utrymmet ser ut kommuncentralt och ska därför värderas årligen. Regelverket ska också anpassas till de specifika förutsättningar som råder för taxekollektiven. För 2019 har nämnderna att använda eget kapital motsvarande 0,5 procent av antingen kommunbidraget eller omslutningen. Om nämnderna vill använda mer ska de som tidigare göra en framställan till kommunstyrelsen. Framställan ska inkludera en noggrann redogörelse för sakförhållanden och motiv. Kommunsty-

relsen ska särskilt försäkra sig om att det egna kapitalet används för att hantera omställningskostnader, eller liknade kortsiktiga kostnader, inte för att finansiera långsiktiga driftskostnader. Kommunstyrelsen ska också försäkra sig om att Göteborgs Stads samlade ekonomiska läge tillåter att ytterligare eget kapital kan tas i anspråk utan att riskera god ekonomisk hushållning.

Förändringsfaktorn

För stadsdelsnämnderna, Utbildningsnämnden, Förskolenämnden och Grundskolenämnden är förändringsfaktorn borttagen. För Social resursnämnd fastställs förändringsfaktorn till 0,25 procent. Facknämnder inklusive stadsrevisionen samt resursnämndsuppdragen bibehåller en förändringsfaktor på 0,5 procent.

Pris- och lönekomensation

Nivån på pris- och lönekomensationen ska avspegla kostnadsutvecklingen i samhället och mer specifikt i den kommunala sektorn.

Lönekomensationen för 2019 är i grunden 2,6 procent. För de verksamheter som är inriktade på välfärdsområdet inom stadsdelarna utgår en komensation på sammanlagt 2,9 procent. För de verksamheter som är inriktade på förskola, skola och skolbarnomsorg höjs komensationen ytterligare till 3,2 procent.

Inom stadsdelsnämnderna finns ett antal yrkesgrupper med mycket låga löner, särskilt inom äldreomsorgen och funktionshinderverksamheten. För att höja dessa grupper lönenivå satsas ytterligare 15 miljoner kronor på helåret.

Priskomensationen för lokaler blir 2,5 procent. För övrig verksamhet är komensationen 1,75 procent.

För Regionarkivet och Stadsteatern som Göteborgs Stad driver gemensamt med Västra Götalandsregionen blir index totalt 2 procent.

Inom stadsdelsnämnderna finns ett antal yrkesgrupper med mycket låga löner, särskilt inom äldreomsorgen och funktionshinderverksamheten. För att höja dessa grupper lönenivå satsas ytterligare 15 miljoner kronor på helåret.

Principer för beräkning av internränta

Nämndernas kostnader för investeringar ska anpassas efter kommunens långsiktiga kapitalkostnad och ska vara relativt stabila över tid. Det långsiktiga allmänna ränteläget i omvärlden motiverar en sänkning av internräntan till 1,5 procent.

URVAL AV BUDGETSATSNINGAR, MKR

BUDGETSATSNING**DRIFTSKOST. INV.KOST.****PERSONAL**

Förkortad arbetstid till sju timmar med bibehållen lön på alla äldreboenden	280 (helår)
---	-------------

Höjda löner för personal inom äldreomsorg och funktionshinder	
---	--

**ARBETSMARKNAD
OCH VUXENUTBILDNING**

Utökning av cykelkök	1
----------------------	---

FUNKTIONSRÄTT

Koordinatorer som stöd till barn med funktionsnedsättning och deras familjer	10
--	----

Inrättande av centralt stöd för funktionsrätt	1,5
---	-----

Utökande av Lotsverksamheten	0,7
------------------------------	-----

FRITID, IDROTT OCH FÖRENING

Byggnation av badhus i Östra Göteborg, Majorna och Västra Hisingen	370
--	-----

Byggnation av två ishallar	150
----------------------------	-----

Ökade bidrag till föreningar i arbetarklassområden	20
--	----

Byggnation av fem utomhusgym	4
------------------------------	---

Sociala aktiviteter i Geråshallen	1
-----------------------------------	---

INDIVID OCH FAMILJEOMSORG

Höjd kvalitet och fler anställda inom individ- och familjeomsorgen	50
--	----

Höjt försörjningsstöd med 20 procent till barnfamiljer under sommarmånaderna	20
--	----

BUDGETSATSNING**DRIFTSKOST. INV.KOST.**

Fler anställda som arbetar med barn, ungdomar och vuxna som upplevt våld i hemmet	3,5
Förstärkning av avhopparverksamheten	1

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Inrättande av barnrättsombud	3,6
Romano center	1,5
Sociala insatser och utökade boendelösningar för papperslösa ungdomar	19
Mobilt fältteam	0,255

JÄMSTÄLLDHET

Utökade föreningsbidrag till Göteborgs kvinno- och tjejjourer	12,5
Uppstart av ny kommunal kvinnojour	7,5
Fler anställda i KAST-mottagningen	1,5

FÖRSKOLA OCH SKOLA

Erbjuda fritidshem till barn vars föräldrar är sjukskrivna eller har försörjningsstöd	30
Minskade barngrupper i förskolan	20
Förbättrad elevhälsa med fokus på psykisk ohälsa	20
Utbildningssatsningar på Skolan-mitt-i-byn- konceptet i särskilt utsatta områden	5
Kompetenshöjning för elevhälsans personal kring våld i nära relationer, heders- problematik och sexuella övergrepp	3
Studie- och yrkesvägledning, upp till rikssnittet	1,5
Förstärkning av arbetet med Vetenskapsfestivalen	0,6

ÄLDRE

Höjd kvalitet och fler anställda inom hemtjänsten	20
---	----

BUDGETSATSNING**DRIFTSKOST. INV.KOST.****STADSUTVECKLING OCH BOSTÄDER**

Energirenovering kommunala fastigheter		50
Upprustning av Brunnsparken		20
Förstärkning av trygghetsbostäder	5,3	
Förstärkt skötsel och en trädplanteringssatsning	5	
Förstärkning av byggnadsnämnden	2	
Förstärkning av fastighetsnämnden	2	
Fler stadsodlingar vid flerfamiljshus	2	
Samarbetsavtal Västsverige växer	1,7	
Utökad satsning på stadsnära odling	1	
Förberedelsearbete inför stadstriennial	1	
Satsning på Häljeredsgården	0,63	

TRAFIK

Cykelinvesteringar (kvarstår ifrån 2018)		57,7
Fler cykelparkeringar och strategiska pendelparkeringar		50
Byggnation av tre gång- och cykelbroar över älven	3	
Fria kollektivtrafikresor under lov för fritidslever	1	
Utredning av spårtunnel Kortedala - Alelyckan	0,5	

KULTUR

Inrättande av ett nytt Ungdomens hus i centrala Göteborg		50
Utökade öppettider på bibliotek och kulturhus samt förstärkta medborgarkontor	10	
Förstärkning av Blå Stället	0,15	

MILJÖ OCH KLIMAT

Snabbare genomförande av Göteborgs Stads handlingsplan för miljöprogrammet	15	
Klimatbudgetar för alla nämnder och bolagsstyrelser	5	

BUDGETSATSNING	DRIFTSKOST.	INV.KOST.
Utbildningssatsning för mer ekologisk, vegetarisk och klimatsmart mat samt minskat matsvinn	5	
Klimatkrav på material med fokus på betong, stål och asfalt	4	
Förstudie om havsportar som stormskydd och byggnation av andra skydd mot vattenhöjning	3	
Utökad skötsel av parker	3	
Höjda miljökrav vid nybyggnation och införande av incitament för klimatsmart renovering	2,5	
Klimatsamverkan näringsliv	2	
Inledande av arbetet med att ersätta produkter med fossilt innehåll	2	
Förstudie om en återbruksgalleria	2	
Åtgärder för att möta skyfall och dagvatten	2,5	
Minskade inköp av plast och engångsmaterial	1,5	
Främjande av processer och beteenden som är mer klimateffektiva	1,5	
Uppföljning av djurskydd vid inköp och upphandling	1,5	
Vidareutvecklande av Celsiusprojektet (FAS 2)	1,5	
Underhåll av naturreservaten Stora Amundön och Billdals skärgård	1,1	
Skapa ett klimatväxlingssystem för Göteborgs Stads inköp	1	
Instiftande av ett klimatråd	1	
Införande ett träbyggnadsprogram för nyproduktion	1	
Utfasning av plast och förstärka avfalls- hanteringen av plast	1	
Införande av miljözoner	1	
Införande av en bilfri söndag i månanden i centrala Göteborg	1	
Miljökrav på entreprenadmaskiner och lastbilstransporter	0,5	
Förstudie om en CCS-anläggning på Renovas avfallsförbränning	0,5	
Inrättande av skyddsområden för ålgräsängar	0,5	

BUDGETSATSNING**DRIFTSKOST. INV.KOST.****TURISM OCH EVENEMANG**

Verka för att fler nattågslinjer och tågscharter går till Göteborg	1
---	---

NÄRINGSLEV

Genomförande av näringslivsstrategiskt program	3
--	---

Genomförande av innovationsprogrammet	3
---------------------------------------	---

Social Science Park	1
---------------------	---

ÖVRIGT

Finansiering av facknämndsöversyn	1,5
-----------------------------------	-----

Grants office	1
---------------	---

SATSNINGAR INOM BOLAGSSEKTORN

Utökning av Gårdstensmodellen	50
-------------------------------	----

Johanneberg Science park	5
--------------------------	---

Johanneberg Science park, Fossil-free Energy Districts (FED)	5
---	---

Ekonomisk sammanställning 2019-2021, mnkr

	2019	2020	2021
RESULTATRÄKNING			
Verksamhetens intäkter	11 400	11 700	12 000
Verksamhetens kostnader	-43 256	-44 528	-45 669
Avskrivningar	- 1 501	-1 554	-1 604
Verksamhetens nettokostnader	-33 357	-34 382	-35 273
Skatteintäkter och kommunal-ekonomisk utjämning m m	32 812	33 795	34 732
Finansiellt netto, inkl utdelning	635	677	631
Årets resultat	90	90	90

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR

Anläggningstillgångar	71 810	78 110	84 300
Omsättningstillgångar	16 000	16 300	16 600
Summa tillgångar	87 810	94 410	100 900
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital	23 500	23 590	23 680
varav årets resultat	90	90	90
varav resultatutjämningsreserv	1 869	1 869	1 869
Avsättningar	3 700	3 700	3 700
Långfristiga skulder	45 410	51 720	58 030
Kortfristiga skulder	15 200	15 400	15 600
Summa skulder	60 610	67 120	73 630
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	87 810	94 410	101 010

Ekonomiska ramar 2019, tkr

Stadsdelsnämnder

Angered	1 624 400
Östra Göteborg	1 585 800
Örgryte-Härlanda	1 249 000
Centrum	1 060 400
Majorna-Linné	1 200 600
Askim-Frölunda-Högsbo	1 653 600
Västra Göteborg	1 206 000
Västra Hisingen	1 304 500
Lundby	1 019 600
Norra Hisingen	1 233 000

Summa SDN befolkningsansvar

13 136 900

Resursnämndsuppgifter SDN

192 990

Expansion inom

funktionshinderområdet avseende

LSS

102 840

Nämnder med särskild inriktning

Byggnadsnämnden	136 400
Fastighetsnämnden	52 500
Förskolenämnden	4 278 600
Grundskolenämnden	7 784 500
Idrotts- och föreningsnämnden	462 450
Kommunledningen	324 200
Kulturnämnden	408 900
Lokalnämnden	-170 500
Miljö- och klimatnämnden	107 500
Nämnden för Arbetsmarknad och vuxenutbildning	693 700
Nämnden för Inköp och upphandling	6 900
Nämnden för Intraservice	22 400
Nämnden för Konsument och medborgarservice	62 100
Park- och naturnämnden	256 600
Social resursnämnd	780 100
Trafiknämnden	745 800
Utbildningsnämnden (Gymnasiet)	1 995 100
Valnämnden	13 500

Nämnder med taxefinansierad verksamhet

Kretslopp och vattennämnden

-

Ekonomiska ramar 2019, tkr

Ekonomiska ramar med gemensamt samverkansansvar

Trygg vacker stad;

Trafiknämnden, Park- och naturnämnden samt Byggnadsnämnden	33 800
--	--------

Ekonomiska ramar för särskilda budgetposter

Arkivnämnden	21 600
Business Region Göteborg AB	4 600
Fastighetsnämnden; transfereringar	69 000
Göteborg & Co Träffpunkt AB	96 700
Idrotts- och föreningsnämnden; studieförbunden	31 200
Räddningstjänstförbundet Storgöteborg	344 400
Överförmyndarnämnden; arvoden	22 000

Kommuncentrala poster

Beredskap nämndernas användning av eget kapital	100 000
Göteborg Stad tillköp i kollektivtrafiken	305 400
Kostnader för assistansersättning (LASS)	229 000
Sju timmars arbetsdag, äldreboenden	140 000
Personal-/kompetensförsörjning	69 745
Individ och familjeomsorg, höjd kvalitet	50 000
Utökade öppettider på bl a bibliotek, fritidsgårdar och förstärkta medborgarkontor	18 000
Låglönesatsning äldreomsorg & funktionshinder	15 000
Höjt försörjningsstöd 20 % till barnfamiljer under sommaren	10 000
Hemtjänsten, höjd kvalitet	20 000
Koordinatorer till barn med funktionsnedsättning	10 000
Reservation naturreservat	4 300
Elevhälsopersonal, förstärkning mot våld och sexuella övergrepp	3 000
Barnrättsombud	3 600
Kvilledalen	5 000
Reservation jordbruksmark stadsnära odling	4 000
Jubileumssatsningen bostäder (BoStad 2021)	15 000
Enkelt avhjälpda hinder	25 000
Renovering Hammarbadet	3 100
Fortsätta arbetet med socialsekreterarnas arbetssituation 7 steg	5 000
Stärka Social ekonomi	2 000
Celsius 2.0 avrop JSP AB	1 500
Grants Office	1 000

Forts. ekonomiska ramar 2019, tkr

Utfasning av plast i kommunal verksamhet och förstärkning av avfallshanteringen av plast, för kommuncentralt avrop	1 000
Facknämndsöversyn	1 500
Minska inköpen av plast och engångsmaterial, KoV för avrop	1 500
Förstudie av havsportar som stormskydd samt byggnation av andra skydd mot vattenhöjningen, KoV för avrop	3 000
Främja aktörer inom cirkulär ekonomi och delandekonomi. återbruksgalleria, KoV för avrop	2 000
TAGE – KoV för avrop	4 000
Åtgärder för att minska skyfall, KoV för avrop	5 500
Social Science park	1 000
Bidrag Göteborgs symfoniker	2 500
Göteborgs internationella miljöpris	1 500
Extern visselblåsarfunktion, kommunledningen för avrop	700
Fria resor i kollektivtrafiken på loven för fritidselever	1 000
Samarbetsavtal Västsverige växer	1 700
Broddar till pensionärer	500

Ekonomiska ramar för resursnämndsuppgifter, tkr

2019 SDN

Barn och unga

Mottagning för unga män	1 320	Centrum
Ungdomars fritid	4 500	Angered
Ungdomars fritid	4 500	Östra Göteborg
Ungdomars fritid	6 100	Majorna-Linné
Ungdomars fritid	5 300	Askim-Frölunda-Högsbo
Ungdomars fritid	5 600	Lundby

Vuxna och äldre inklusive funktionshinder

Hospiceverksamhet	46 400	Askim-Frölunda-Högsbo
LSS; boende utanför Gbg	16 500	Askim-Frölunda-Högsbo
Mobilt fältteam	1 600	Centrum
Planering och samordning	6 700	Örgryte-Härlanda
Äldreboendeplanering	7 300	Örgryte-Härlanda

Kultur och fritid

Bergums fritidslantgård	710	Angered
Blå stället	14 200	Angered
El Sistema samordningsresurs	430	Angered
Frölunda kulturhus och bibliotek	37 900	Askim-Frölunda-Högsbo
Kulturhus i Bergsjön*	0	Östra Göteborg
Kulturhus Lundby*	700	Lundby
Kulturhuset Käken	14 400	Örgryte-Härlanda
Regionbibliotek och Världslitteraturhus	11 300	Östra Göteborg
Regionbiblioteket Hisingen	10 600	Lundby

Övrigt

Leader	420	Västra Göteborg
Stadsutveckling	2 200	Lundby

Summa resursnämndsuppgifter 198 680

* Kulturhuset i Bergsjön kommer vid färdigställandet att utgöra resursnämndsuppgift för Östra Göteborg samt Kulturhus Lundby kommer att utgöra resursnämndsuppgift för Lundby.

Investeringsplan 2016-2019

(indexuppräknade belopp till respektive års prisnivå)	
	Mnkr
Idrotts- och föreningsnämnden	578
Fastighetsnämnden	1 100
Kretslopp och vattennämnden	1 941
Lokalnämnden	7 245
Park- och naturnämnden	354
Trafiknämnden	5 522
Kommunövergripande investeringsutrymme	300
Totalt investeringsutrymme	17 040

Investeringsplan exploateringsinvesteringar 2016-2019

(indexuppräknade belopp till respektive års prisnivå)	
	Mnkr
Lokala anläggningar på allmän plats, finansiering genom gatukostnadsersättning och markförsäljning	
Fastighetsnämnden, inkomster	5 726
Fastighetsnämnden, utgifter	-4 551
Summa lokala anläggningar	1 175
Övergripande anläggningar på allmän plats, finansiering Göteborgs stad	
Kretslopp och vattennämnden, utgifter	-350
Park- och naturnämnden, utgifter	-143
Trafiknämnden, utgifter	-703
Summa övergripande anläggningar	-1 196
Totala inkomster	5 726
Totala utgifter	-5 747

Förslag till taxor och avgifter inom välfärdsområdet

Bilaga 1	Taxa för förskola, fritidshem och familjedaghem (pedagogisk omsorg)
Bilaga 2	Boendeavgifter, behandlingshem och hem som i huvudsak tillhandahåller boende
Bilaga 3	Avgifter för rådgivningsverksamhet inom social resursförvaltning
Bilaga 4	Taxa för barn i feriehem och barnkolonier
Bilaga 5	Avgift inom musik- och kulturskolor
Bilaga 6	Kostnader, förbehållsbelopp mm inom LSS-verksamhet
Bilaga 7	Taxa för äldreomsorg och funktionshinderverksamhet – beslut enligt SoL

Bilaga 1. Taxa för förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg (familjedaghem) från och med 2019-01-01

Barn i förskola och familjedaghem (pedagogisk omsorg)	Barn 0-2 år		Barn 3-5 år Gäller fr.o.m. augusti det år barnet fyller tre år	
	% av brutto-inkomst	Högsta månadsavgift*	% av brutto-inkomst	Högsta månadsavgift*
Barn 1, yngsta barnet	3,0	1 382:-	2,0	922:-
Syskonavgift barn 2	2,0	922:-	1,0	461:-
Syskonavgift barn 3	1,0	461:-	1,0	461:-
Från och med barn 4 debiteras ingen avgift				
Barn i fritidshem och familjedaghem (pedagogisk omsorg)	Barn 6-9 år		Barn 10 – 13 år Gäller fr.o.m. augusti det år barnet fyller tio år	
	% av brutto-inkomst	Högsta månadsavgift*	% av brutto-inkomst	Högsta månadsavgift*
Barn 1, yngsta barnet	2,0	922:-	1,0	461:-
Syskonavgift barn 2	1,0	461:-	1,0	200:-
Syskonavgift barn 3	1,0	461:-	1,0	200:-
Från och med barn 4 debiteras ingen avgift				
Skolbarn med morgon- och/eller lovomsorg			1,0	200:-

* Högsta månadsavgift är beräknad på den högsta avgiftsgrundande bruttoinkomsten och kan komma att ändras om Skolverket ändrar denna.

Så här beräknas avgiften

- Avgiften beräknas i procent av hushållets sammanlagda bruttoinkomst per månad (inkomst före skatt).
- Högsta avgiftsgrundande bruttoinkomst regleras av förordning 2001:160 och är fr o m 1 januari 2019 46 080 kr per månad*.
- Antal barn i hushållet som är inskrivna i förskola, fritidshem eller annan pedagogisk omsorg påverkar avgiften oavsett om placeringarna är i kommunal eller fristående verksamhet. Yngsta barnet räknas alltid som "barn 1".
- I de fall barnet bor växelvis hos vårdnadshavare som inte sammanbor, ska faktura sändas till båda hushållen om båda vårdnadshavarna utnyttjar platsen. Båda vårdnadshavarna är då platsinnehavare och därmed betalningsansvariga. Respektive hushåll betalar halv avgift utifrån hushållets bruttoinkomst.
- Hushåll med beräknad barnomsorgsavgift understigande 100 kr per månad betalar ingen avgift.
- Hushåll som erhåller försörjningsstöd betalar ingen avgift.
- För barn i familjehem betalas 1 procent av bruttoinkomsten, dock högst 200 kr per månad. Barn i familjehem räknas inte som syskon i familjen. Avgift för egna barn betalas enligt ordinarie taxa. Familjehemsföräldrarna är platsinnehavare och därmed betalningsansvariga.
- För förskolebarn som anvisas plats enligt skollagen 8 kap. 7 § betalas halv avgift. För placering 15 timmar per vecka eller mindre betalas ingen avgift.
- Avgift betalas från den dag platsen står till förfogande. Juli månad är avgiftsfri.

Allmän förskola

- Allmän förskola, 525 timmar per år, för barn i ålder 3-5 år och språkförskola är avgiftsfria.

När vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetslös

- För barn i ålder 1-2 år som har plats 15 timmar per vecka på grund av att vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetslös betalas halv avgift.
- För barn i ålder 3-5 år som har plats 15 timmar per vecka på grund av att vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetslös betalas ingen avgift under perioden 1 september - 31 maj. Under juni och augusti månad betalas halv avgift.
- För barn i ålder 1-2 år som har plats 25 timmar per vecka på grund av att vårdnadshavare är arbetslös betalas hel avgift.
- För barn i ålder 3-5 år som har plats 25 timmar per vecka på grund av att vårdnadshavare är arbetslös betalas ingen avgift under perioden 1 september - 31 maj. Under juni och augusti månad betalas hel avgift.

Vid längre tids sjukdom

- Vid barns obrutna frånvaro på grund av sjukdom betalas ingen avgift från och med 22:a kalenderdagen till och med sjukperiodens slut. Läkartyg skall uppvisas.

Om kommunen inte erbjuder plats inom fyra månader

- Om kommunen inte kan erbjuda plats inom fyra månader har vårdnadshavare rätt till avgiftsbefrielse för de dagar väntetiden överstigit fyramånadersgränsen. Avgiftsbefrielsen innebär att avgiften, när barnet fått en placering, minskas för de antal dagar förseningen varat. Någon ersättning i annan form utgår inte. Juli månad medräknas ej vid avgiftsbefrielse. Avgiftsbefrielsen gäller under förutsättning att barnet varit anmält till samtliga kommunala förskolor och familjedaghem (pedagogisk omsorg) i boendestadsdelen samt till minst en kommunal förskola eller familjedaghem (pedagogisk omsorg) i en närliggande stadsdel.

Bilaga 2

Boendeavgifter, behandlingshem och hem som i huvudsak tillhandahåller boende fr o m 2019-01-01

Boende	Kostnad
Behandlingshem Behandlingshem (fastställs av regeringen) Behandlingshem pensionär (fastställs av regeringen)	80 kr/dag 75 kr/dag
Hem som i huvudsak tillhandahåller boende Boendeverksamheten vid sociala resursförvaltningen Kost - alla måltider (kr/dygn) Kost- frukost För lägenheter, inom skyddat boende fastställs hyra i särskild ordning enligt självkostnad	156 kr/dygn 85% av 1/30-del av helpension i särskilt boende per månad 30% av 1/30-del av helpension i särskilt boende per månad

Bilaga 3

Avgifter för rådgivningsverksamhet inom social resursförvaltning fr o m 2019-01-01

Avgifterna revideras årligen med hänsyn till förändringar i SKL:s Omsorgsprisindex (OPI) och avrundas till närmast hela 5 kronor.

Verksamhet	Avgift/tillfälle (beloppen i tabellen avser 2017) ^{*)}
<u>Familjerådgivning:</u> Individuella samtal Parsamtal Gruppsamtal (per individ) Gruppsamtal (per par)	235 kr 350 kr 235 kr 350 kr
<u>Respons:</u> Individuella samtal Parsamtal Gruppsamtal (per individ) Gruppsamtal (per par) Samverkansavtal	235 kr 350 kr 235 kr 350 kr 585 kr
<u>Kriscentrum för män</u> Individuella samtal Individuella samtal i ärenden som primärt rör våld i nära relation	235 kr Avgiftsfritt
<u>Kriscentrum för kvinnor</u> Individuella samtal Individuella samtal i ärenden som primärt rör våld i nära relation	235 kr Avgiftsfritt
<u>KAST (Köpare av sexuella tjänster)</u> Individuella samtal	235 kr

*) Beloppen avser 2017 års nivå. Dessa kommer att räknas om då förändringen i OPI är klar.

Bilaga 4

Taxa för barn i feriehem och barnkolonier fr o m 2019-01 -01

Bruttoinkomst (kr / månad)	Avgift kronor per barn och dag		
	1 barn	2 barn	3 barn
- 7 000	33	28	24
7 001- 12 000	43	35	30
12 001- 17 000	64	51	43
17 001-	70	60	49

Bilaga 5

Avgifter inom musik- och kulturskolor fr o m 2019-01-01

200:- per elev och termin. Dock max 400 kr per familj och termin.

Bilaga 6

Kostnader, förbehållsbelopp mm inom LSS-verksamhet fr o m 2019-01-01

LSS-verksamhet	
Garantibelopp i bostad med särskild service, personer 65 år och äldre	48 % av prisbasbeloppet per månad
Garantibelopp i bostad med särskild service, personer under 65 år	63 % av prisbasbeloppet per månad
Habiliteringsersättning vid deltagande i daglig verksamhet enligt LSS	Heldag - 0,12 % av prisba
Kostnad för måltid i korttidsvistelse	sbeloppet per dag Halvdag - 0,084 % av prisbasbeloppet per dag
Lunch/middag utan dessert vid daglig verksamhet	Dagskostnad enligt riksnormen för den del som avser personliga kostnader i olika åldersgrupper
Kostnad för egen mat och gemensamt förbrukningsmaterial i bostad med särskild service	55% av 1/30-del av helpension per månad i boende enl SoL
Föräldrars bidrag till kommunens kostnader för barn och ungdomar under 18 år och som bor i annat hem än det egna.	Den verkliga kostnaden. Inga kommungemensamma normer för hyresgästernas matstandard och kostnader. Om gemensamma inköp görs vid bostäder med service förutsätts att detta sker i samråd mellan de boende och de anställda.
Kostnad för personlig assistans, som tillhandahålls av kommunen, i de fall den enskilde erhåller assistansersättning enligt LASS	Beräkning sker enligt socialtjänstförordningen §§ 43-45 Enligt statens beslut om assistansersättning.

Bilaga 7

Taxa för äldreomsorg och funktionshinder verksamhet – beslut enligt SoL fr o m 2019-01-01

Område	Avgift
Maxtaxa för hemtjänst, trygghetslarm och hemsjukvård	Belopp enligt 8 kap 5 § 1 p SoL
Timtaxa inom hemtjänst *)	7 % av belopp enligt 8 kap 5 § 1 p SoL (maxtaxan)
Leverans av hemlevererad mat	5 % av belopp enligt 8 kap 5 § 1 p SoL (maxtaxan)
Boendestöd	Avgiftsfritt
Ledsagning	Avgiftsfritt
Avlösning i hemmet	Avgiftsfritt
Deltagande i dagvård/dagverksamhet	Avgiftsfritt
Trygghetstelefon/månad	5 % av belopp enligt 8 kap 5 § 1 p SoL (maxtaxan)
Hemtjänstavgift/månad vid äldreboende och bostad med särskild service för omsorg och omvårdnad.	Belopp enligt 8 kap 5 § 1 p SoL (maxtaxan)
Hemtjänstavgift vid korttidsboende för omsorg och omvårdnad	1/30-del av belopp enligt 8 kap 5 § 1 p SoL (maxtaxan)
Boendeavgift, boende som inte omfattas av hyreslagen	Belopp enligt 8 kap 5 § 2 p SoL

Avgifter för kost

Helpension i äldreboende och bostad med särskild service	Summan av: <u>Råvarudel:</u> Den av Socialstyrelsen meddelade livs-medelskostnaden per månad <u>Tillagningsdel:</u> Fastställd andel 2019, årligen omräknad enligt SCB:s omsorgsprisindexindex (OPI)
Korttidsboende, matkostnad per dag	1/30-del av helpensionen per månad
Måltider för dagvård/dagverksamhet	65% av 1/30-del av helpension per månad
Hemlevererad mat, pris per portion	50% av 1/30-del av helpension per månad

Förbehåll

Minimibelopp (schablonbelopp), ensamboende personer 65 år och äldre	Belopp enligt 8 kap 7 § andra stycket p 1 SoL
Minimibelopp (schablonbelopp), ensamboende personer 64 år eller yngre	10 % utöver belopp enligt 8 kap 7 § andra stycket p 1 SoL
Minimibelopp (schablonbelopp), sammanboende makar (för var och en) personer 65 år och äldre	Belopp enligt 8 kap 7 § andra stycket p 2 SoL
Minimibelopp (schablonbelopp), sammanboende makar (för var och en) personer 64 år eller yngre	10 % utöver belopp enligt 8 kap 7 § andra stycket p 2 SoL
Garantibelopp i Bostad med särskild service (personer 64 år och yngre)	63 % av prisbasbeloppet per månad
Garantibelopp i särskilt boende för äldre	48 % av prisbasbeloppet per månad

*) Timmar = utförd tid hos brukaren

Investeringsbilaga nämnder från och med 2019-01-01

Investeringsbilaga	Totalt utgifter 2016-2019
---------------------------	----------------------------------

Idrotts- och föreningsnämnden	578
Reinvesteringar	104
Omklädningsbyggnader	19
Markanläggningar	21
Idrottshallar	83
Isanläggningar	69
Sim- och badanläggningar	60
Fräidrottsanläggning på Hisingen	42
Fotboll	51
Idrottsområden	99
Övrig stadsutveckling	23
Övertagna föreningsanläggningar	7

Fastighetsnämnden	1 100
Förvärv och rivningar	409
Hyresgäst Anpassningar	63
Investeringar inom fastighetsförvaltningen	295
Västsvenska paketet	333

Kretslopp och vattennämnden	1 941
Dricksvattenproduktion	502
Dricksvattendistribution	407
Avloppsavdelning	660
Övriga investeringar	109
VA-upprustningsområden	44
Generalplaneinvesteringar	93
Summa VA	1 815
Återvinning och behållare	72
Avslutade deponier	53
Övriga investeringar	1
Summa Renhållning	126

Lokalnämnden	7 245
Förskola	2 056
Varav reinvestering	262
Varav Ny-, till, Ombyggnad	1 794
Grundskola	5 017
Varav reinvestering	752
Varav Ny-, till, Ombyggnad	4 265
Gymnasium	627
Varav reinvestering	196
Varav Ny-, till, Ombyggnad	431
Äldreboende	780
Varav reinvestering	398
Varav Ny-, till, Ombyggnad	382
Boende särskild service	720
Varav reinvestering	114
Varav Ny-, till, Ombyggnad	606
Övrigt Lokaler	515
Varav reinvestering	297
Varav Ny-, till, Ombyggnad	218
Övrigt	400
Varav Förvärv	40
Varav Delegationsbeslut	320
Påbörja arbetet med fossilfritt Göteborg	40
Schablonmässig neddragning (ny-, till, och ombyggnad)	-2 870

Park- och naturnämnden	354
Utveckling av lekmiljöer	76
Utveckling av park och naturområden	238
Trädplanteringar	28
Trygg vacker stad	12

Trafiknämnden	5 522
Fotgängerstaden	100
Cykeltrafikstaden	454
Kollektivtrafikstaden	197
Biltrafikstaden	61
Godstransportstaden	7
KomFram Göteborg	77
Summa städerna	896
Spårvägsbanan	583
Konstbyggnader	386
Belysning och energieff.	252
Gator och vägar	286
Summa Reinvestering	1 507
Stora enskilda projekt	4 026
Schablonmässig neddragning	-907